

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11a.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lo-
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Tradarea „Tribunei“

1. Comitetul declară, că numai acel organ de publicitate servește intereselor partidului național român, care pe deoparte susține și propagă neștirbit programul partidului și concluziunile în vigoare ale conferințelor naționale, pe de altă parte întărește solidaritatea națională în cadrele și sub disciplina acestui partid, aflând modalitățile de a produce și întări încrederea obștei române în autoritatea conferinței naționale, care singură e chemată a stabili principiile politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania și singură e în drept a institui organele de conducere și de executivă a acestei politici. Orice încercare de a știrbi autoritatea acestor organe este un atac îndreptat împotriva conferinței naționale și în consecință constituie un act de tradare față de interesele naționale politice ale poporului român din Ungaria și Transilvania.

2. Comitetul constată, că „Tribuna“ nu e nici organ al comitetului executiv, nici al partidului național român din patrie. Prin ținuta sa echivocă în afaceri de ordin politic și prin încercările sale de a știrbi încrederea obștei române în autoritatea organelor de conducere și de executivă ale partidului național român, ziarul „Tribuna“ din Arad a ieșit din cadrele disciplinei de partid și a devenit vătămător și ostil intereselor partidului, iar din declarațiunea din numărul său 262 din 14 decembrie n., că „vor putea veni vremuri și situații când ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar și contra partidului printr'un organ de publicitate român“ „Tribuna“ a încercat să anticipeze justificarea tradării intereselor politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Comitetul central executiv al
partidului național român.

Partidul național român și „Tribuna“

de dr. Aurel Vlad

Sub titlul „Homo novus“ „Tribuna“ a aflat de bine să răspundă articolului meu privitor la natura conflictului ivit între dânsa și comitetul național. Răspunsul „Tribunei“ prezintă o mulțime de fapte contrare adevărului istoric și face o paralelă între pornirea noastră, a tinerimei dela 1902 și între pornirea oțaliților de acum.

Intre astfel de împrejurări mă văd necesitat să iau din nou condeiul în mână, pentru a arăta deosebirea colosală între mișcarea noastră din 1902 și între pornirea așa numiților „oțaliți“.

Înainte de a intra în discuția acestei chestiuni, trebuie să mă răfuiesc însă cu celelalte afirmațiuni false din articolul „Tribunei“, care băjbăe de inesacități și afirmațiuni neadevărate. Poziția mea este foarte ușoară, pentru că evenimentele istorice și faptele petrecute nu se pot restălmăci.

„Tribuna“ afirmă, mai întâiu, că și eu aș fi ridicat cu prezența mea, splendoarea serbărilor organizate cu prilejul sfințirii „palatului“ său și deci nu am îndreptățirea a-i scormoni trecutul plin de duplicitate. Afirmațiunea aceasta însă nu corespunde adevărului, pentru că eu intenționat nu am luat parte nici la sfințire, nici la banchetul aranjat din acest prilej. Am luat parte seara la concert, dar cu premeditare intenționat am absentat dela celelalte serbări, pentru că aveam temeri bazate, că mai curând

ori mai târziu conflictul va izbucni și nu voiam, ca prezența mea să fie astfel înfățișată, cași când atunci eu aș fi avut încă încredere în ținuta „Tribunei“.

Am observat deja pe timpul alegerii dela Nădlac, că între oamenii „Tribunei“ există un curent guvernamental. Știam, că Mangra la 1905 s'a înscris în partidul liberal, știam, că la alegerile generale sub guvernul lui Tisza, vicarul Mangra a voit să candideze cu program guvernamental și a făcut încercarea să-i câștige pentru aceasta și pe ceilalți arădani; știam, că după ce lui Mangra nu i-a succes să abată pe arădani dela programul național, părintele Ciorogar a mai făcut o încercare de a îndupleca pe arădani să se rupă de ardeleni și să candideze la alegeri cu program guvernamental. Știam mai departe, că Mangra, care deja în 1903 era agentul guvernului și la 1905 a trecut formal în partidul lui Tisza, rămăsese și pe mai departe comanditar și om de influință la „Tribuna“ până în vara anului 1910, când „Tribuna“ văzând furtuna aprinsă împotriva comanditarului său, s'a spăriat și pentru ochii lumii s'a lăpădat de dânsul.

Intre astfel de împrejurări neîncrederea mea față de „Tribuna“ era prea ușor de aplicat, prin urmare era lucru firesc să evit a lua parte la sfințirea și banchetul palatului ei.

Dante*)

Din „Siluetele“ lui Herbert Eulenberg.

Trad: de dr. Horia Petra-Petrescu

„Înainte cu câteva săptămâni“, astfel își începe povestirea un cavaler gibelin din Ravenna de pe timpul lui Dante, povestire relatată unui frate de al său, în Verona, „înainte cu câteva săptămâni a sosit aici un om foarte ciudat. Numele lui este; Dante Alighieri și omul acesta își trage originea dintr'o familie aleasă din Florența. Se zice că el ar fi ocupat, acolo, pe țărmurul râului Arno, posturi înalte de stat, până ce a fost aruncat în exiliu, dat afară din Florența, el, democratul, din partea partidului contrar, al guelfilor și al negrilor, fără de alt motiv, decât acela, că n'a făcut parte din partidul lor.“

Din ziua aceea rătăcește Dante fără de patrie și fără de sprijin prin Italia de sus, din oraș în oraș, ca o pasăre, căreia i-s'a stricat cuibul.

Câtva timp a tras nădejde, că are să-l readucă în patrie în anul Domnului 1310, expediția romană a fericitului în Domnul împărat german Enric al VII-lea, dar moartea năprasnică a suveranului acestuia, căruia se zice — vai, în ce timpuri grozave trăim! — că i-s'ar dat venin în sfânta

cuminecătură, i-a răpit lui Dante ori și ce speranță de întoarcere.

De atunci se topește de pe picioare de cea mai amară boală omenească, de dorul de țară, așa de tare, încât îl găsești de multe ori zăcând în iarbă, cu ochii ațintiți într'una spre locul, unde se află la orizont Florența, strălucita cetate. Eu cred, că are să moară de rana aceasta.

Dupăcum vezi, mă ocup de el, căci Dante este un mare învățat și cunoaște toate stelele după numele lor.

Aici, în Ravenna, învață pe tineri și dintr'asta își agonisește pentru trai.

Trebuie să fi trăit mai înainte pe picior mare, fiindcă oamenii vorbesc, că ar fi lăsat în urma sa, în Florența, datorii de 33,000 de mărci.

A fost însurat acolo și a avut mai mulți copii, sufletul și-l-a cinstit însă, de pe când se afla în vârsta de nouă ani, unei fetițe florentine de opt ani, care purta o haină roșie ca sângele. Pe fetița aceasta a numit-o el Beatrice, cea aducătoare de fericire, și a murit ea, abea înflorită, ca și când ar fi fost păcat de dânsa în timpurile noastre. Iei i-a scris Dante întâiele versuri și sonetul acela ciudat despre Amor, zeul iubirii, care i-a apărut în vis:

„Vesel părea, în mâna lui văzut-am
Că-mi poartă inima; cu brațele-i cuprins-a
Iubita-mi ce durmea, în pânză n'brobodită.
A deșteptat-o apoi și cunoscut-am,
(Nainte de-a pleca el jalnic plâns-a)
Am cunoscut iubirea ei smerită...“

Și parcă într'adevăr i-a sfâșiat inima fecioara aceasta, la vederea căreia s'a început viața lui cea nouă, cea lăuntrică. Și astăzi încă vorbește cu dânsa întotdeauna, de câte ori este singur — îl văd, de multe ori, de departe bucuros în clipele acelea — și vorbește cu ea ca și când ar mai avea lumina ochiilor. Deunăzi am auzit că a strigat numele ei o noapte întreagă, în necuprinsul dela țărmurul mării.

Dacă te gândești, în fața unor astfel de întâmplări, cum i-au dat sfatul câțiva tineri florentini, răspunzând în versuri — după obiceiul de acolo — sonetului lui celui dintâi despre inima, care ne mistuie de durere, dacă te gândești la sfatul lor: să-și spele din greu gâtul și fața, că are să se însănătoșeze — vezi lămurit, că sunt două feluri de oameni pe rotogolul pământului astăzi: oameni, cari trăiesc din pâine și din vin și oameni, cari trăiesc din iubire.

În ceata acestora din urmă se află Dante înaintea tuturor.

Mă întrebi ce înfățișare are omul acesta? E oacheș de tot la față, are un nas vulturesc, ochi strălucitori și o bărbie tare, parca a fi turnată din oțel. Da-i foarte mic de stat și merge aplecat pe stradă, încât mulți sunt desamăgiți de înfățișarea lui — ceea ce trebuie să-l roadă amar în inimă.

Privirea lui este veșnic tristă. Numai o singură dată l-am văzut surzând dureros, când au strigat pe urma lui câteva femei: „Iată, asta-i omul, care s'a dus până în fundul iadului!“

*) Anul ce vine ne va aduce mult așteptata traducere a lui Gh. Coșbuc din Dante. Aici o mică pregătire pentru marele eveniment.

Traduc.

Nu este adevărat nici aceea, că eu aş fi aprobat cândva alegerea lui Iosif Goldiş de episcop sau că aş fi fost pe timpul acela în Arad, pentru că eu primădată am fost în Arad cu ocaziunea alegerii de episcop a nefericitului Mangra şi cred, că nu este lipsă să accentuez, că regret din inimă acest pas. Am regretat pasul acesta îndată după alegere, când am primit informaţiuni despre pertractările d-lui dr. Nicolae Oncu din Arad cu d. Gheorghe Szombati, atunci deputat guvernamental, în interesul întăririi lui Mangra de episcop.

În chestia alegerii dela Nădlac „Tribuna” iarăşi susţine inexactităţi, ca să nu folosesc un termen mai adecuat acestor curioase tertipuri. Nu este adevărat, că în urma neprezentării listei de candidare din partea noastră guvernamentală Hász Sándor a fost ales. Adevărul e, că abţinându-se alegătorii români dela vot atât la alegerea primă, cât şi la balotagiu, d. Hász Sándor a căzut fiind ales kossuthistul Nagy Sándor. *Susţin cu toată hotărîrea, că d. Ciorogariu a fost în contra amestecului nostru în alegerea dela Nădlac*, deoarece noi turburăm cercul amicului său guvernamental Aurel Petrovici. Doară dânsul şi nu altul a zis atunci, că ce avem noi să ne amestecăm în case altuia. Poate că d. Ciorogariu nu-şi aduce bine aminte de cele întâmplate, dar eu atât mai bine ne aducem aminte de cele petrecute noi, ceialalţi şi în special eu, carele am avut parte activă la acea alegere.

Nu corespunde adevărului, că dr. Nicolae Şerban a fost tot deputat guvernamental până în clipa, când şi-a cedat ceroului Vaida, pentru că d. Şerban deja pe timpul coaliţiei a intrat în partidul naţional, şi ca naţionalist a fost ales sub guvernul lui Wekerle.

Nu-i adevărat, că domnii din comitetul naţional au sprijinit candidatura baronului Duca în cercul Sascăi şi fiindcă acuza aceasta s'a mai susţinut încă şi cu alte ocaziuni îl rog pe d. dr. Branisce să lămurească în public această chestiune.

În fine nu este adevărat, că după alegerea dela Dobra, nici la a doua alegere generală nu s'au putut pune candidaţi naţionali nici în Ardeal, nici în Bănat, ci numai în comitatul Aradului, neavând acti-

vitătea aprobarea marei majorităţi a popoului nostru. Adevărul este cu desăvârşire altul.

La un an şi jumătate după alegerea dela Dobra, guvernul lui Tisza a dizolvat parlamentul, iar conferinţa naţională convocată la Sibiu a decretat cu imensă majoritate intrarea în activitate, în absenţa bănăţenilor, cari apoi, afară de cercul Sascăi, au şi rămas în pasivitate până la proximele alegeri generale făcute sub guvernul coaliţiei.

La primele alegeri după decretarea activităţii aproape toate cercurile ardeleni cu majoritate românească au intrat în luptă şi din cei 8 deputaţi aleşi în iarnă anului 1905 patru au fost aleşi în Ardeal şi anume în cercurile Ileanda-Mare, Christian, Baia-de-Criş şi Orăştie, 3 au fost aleşi în comitatul Aradului, iar unul în Bănat (Sasca).

Iată, într'un singur articol un *mănuşchru de informaţiuni neadevurate* şi totuşi autorul anonim al articolului „Homo novus” are îndrăzneala să apeleze la onorabilitatea mea, ca şi când aş avea motiv să revoc măcar o singură aserţiune din articolul meu. Nui vorbă, e greu să discuţi cu oameni, cari fapte petrecute sub ochii lumii întregi le pervertesc, pentruca pervertindu-le să le folosească ca argumente în favorul lor.

Şi acum să trec la cea mai principală chestiune, anume la acţiunea noastră dela 1902, pe care „Tribuna” şi amicii ei oţeliţi vrea să o prezinte într'o lumină absolut falsă, pentru a justifica acţiunea de primenire, mai bine zis de distrugere, a oţeliţilor de acum.

Între acţiunea noastră dela 1902 şi acţiunea distructivă, de azi a oţeliţilor nu este nici o analogie şi eu unul, care am luat parte activă la acţiunea dela 1902 trebuie să protestez cu toată puterea în contra acestei paralele nepotrivite.

Intenţiunea noastră, a tinerilor, cari am iniţiat ideea activităţii parlamentare, nu a fost discreditarea conducerii noastre politice. *Noi am susţinut şi am dus la biruinţă un principiu*, ce-i drept fără aprobarea comitetului de atunci şi eram hotărâţi la caz de lipsă să tragem toate consecinţele ţinutei noastre. *Lupta noastră a fost o luptă de principiu* şi absolut lipsită

de ascuţisuri personale. *Oare care principiu îi conduce pe oţeliţii de acum şi în numele şi validitatea cărui principiu şi-au început oţeliţii de acum campania lor detestabilă?*

Şi în fine trebuie să ţinem samă de aceea, că alta, era situaţia partidului naţional la 1902 şi alta e situaţia lui acum. În 1902 partidul naţional român nu putea funcţiona din cauza ordonanţei lui Hieronymi, conferinţele naţionale nu se puteau întruni, aşa încât comitetul executiv se întregia el de sine şi partidul era expus primejdiei de a nu mai avea alt organ, care să funcţioneze, decât comitetul executiv, carele, — neputând avea contact cu masele popoului, — mai mult vegeta, decât exista. Un motiv ponderos pentru păşirea noastră în activitate a fost, ca prin activitatea parlamentară cu toată opreliştea lui Hieronymi să asigurăm partidului naţional român şi organelor sale funcţionarea normală, ceea ce ni-a şi succedat, pentru că deja la 1905 sub guvernul lui Tisza am putut să ţinem conferinţa naţională şi să alegem un nou comitet executiv. În urma păşirii noastre dela 1902 partidul a intrat din nou în alvia sa regulată, discuţiunile principiale au dispărut şi în partid era disciplină şi solidaritate, până când au intrat în acţiune oţeliţii de acum cu scopul vădit de a sparge solidaritatea şi a sdruncina disciplina de partid. Şi oare de dragul cărui principiu şi cu ce scop au săvârşit şi săvârşesc opera aceasta de distrugere? Li somăm să lămurească publicul, ca să vedem, ce idei şi ce principiu îi călăuzesc, căci până acum cu toată puzderia de articole publicate pe hârtia mult răbdătoare, eu unul nu am aflat principul, care să le justifice păşirea.

Ministrii comuni la M. Sa împăratul. Ministrul de externe contele Aehrenthal şi ministrul de război cavaler Auffenberg s'au prezentat ieri în audienţă la M. Sa şi au raportat despre decursul şi hotărârile şedinţelor delegaţiunilor. Se crede că, între altele ministrul de război cavaler Auffenberg a primit dela M. Sa îndrumări pentru executarea programului comisiunii de nouă. Conform acestor îndrumări aranjarea chestiunii emblemei şi a insigniilor precum şi a punctelor irealizabile din programul comisiunii de nouă se va face printr'un proiect de lege, care se va pregăti într'un timp cât se poate de apropiat.

Tristetea lui cea mare îşi are obârşia de acolo, că trăieşte deja de cincisprezece ani încheiaţi în exil şi că trebuie, el, republicanul liber, să bată pe la porţile tiranilor, asemenea unui cerşitor, şi că e silit, el, care este poate cel mai mare om al Italiei, să trăiască în mijlocul unei cete de bandiţi şi de proscrisi fără de patrie.

Mi-am însemnat câteva versuri de ale lui, pe cari nu le citesc niciodată, fără de a fi cuprins de pofta de a plânge. În ele pune în gura străbunilor săi profetia exilului său, precum urmează:

„Si n'ai să vezi de-acum ţinuturi scumpe,
Cari le-ai iubit mai mult! Săgeata asta
Vă n-întâi în arcu de surghiun,
Vei gusta şi pânea din străini
Sărea ei, şi vei simţi supliciu!
Când haţi meru la porţile străine,
Şi ce-are mai greu inima să-ţi roadă:
Pe plaiurile, care ai căzut,
Va fi lumea supărat, de orbi, năroadă...”

Imi mai rămâne să amintesc încă ceva despre omul acesta particular: că este foarte simţitor faţă de durere şi de bucurie şi că culoarea feţei lui, roşăta şi paloarea, se schimbă atât de repede ca cerul în luna lui april.

Când a văzut pentru întâiadată pe Beatrice a sa, a leşinat şi au trebuit să-l ducă ca pe un mort de pe locul unde căzuse. Este în stare să se înflăcăeze de entuziasm ca un cuptor de topit, de stai să juri, că ochii îi ard până la ultima flacăară, iar de ură şi de durere e în stare să se cutremure ca bătut de friguri.

Şi cu toate acestea este totuşi mai tare, ca mulţi, cari stau ziulica întregă pe şeaua calului. Căci zalele în cari e îmbrăcat Dante nu sunt de pe lumea aceasta.

A scris o poezie lungă în limba noastră proprie, italienească, o poezie, în care păşeşte, condus de credinciosul poet păgân Virgiliu şi — mai apoi — de Beatrice, din Infern prin Purgatoriu la Ceruri, în Paradis, iară lovitura hainei lui îi serveşte drept aureolă, ca un semn preasfinţit.

Nu poţi să vorbeşti cu limbă omenească despre frumuseţea muzicii îngereşti din Paradis, muzică, care a auzit-o el. Din versurile lui ne sună urechilor noastre sunete ca dela nişte rămurile de argint şi dela nişte timpane de aur şi dela nişte harfe de fildeş. Mai curând ţi-ai putea povesti de călătoria lui prin Infern, pe care dacă o ascuţi îţi trece pofta să mai auzi şi să mai vezi ceva şi te prinzi cu amândouă mâinile, plin de groază, de puţinica ta vieată. Mai bucuros sunt gata să mă dau pe o scândură goală, în puterea nopţii, de-

asupra unui cataract sălbatec, decât să citesc a doua-oră „Infernul” lui! A luat parcă în cartea aceasta a cântecului său o faclă în mână şi a dat foc întregului nostru timp putred, ca să nu mai rămână altceva din el, decât foc şi aburi negri şi fum şi ţipete de jale.

Zău, ce mai om trebuie să fie acesta, care îndrăzneşte să ţină o judecată ca dela a doua venire lumii, în care trăieşte el!”

Acesta este portretul lui Dante, a celui mare poet din evul mediu, poet, care a fost o culme a catolicismului, culme, care n'a mai fost ajunsa niciodată. Lui i-a scris pe mormânt urmatorul său într'ale artei, al doilea florenţin mare, Michaelangelo, versurile următoare:

„Cât de gigantic fost-a, n'ai cuvînt,
Căci pentru orbi a fost lumina lui proza mare...
S'a scoborât în ţara rătăcirii
Ca să ne nveţe; apoi în cer, la Domnul I.
Înalte porţi chiar cerul i-a deschis...
(Oraşul-mamă pe-ale ei închis-a!)
Oraşul natal ce n'a ştiut răsplata,
Nenorocirii lui i-a fost chiar doică!!
Cum celor buni le dă multe ohinurii
Chiar Domnul sfânt, aici exemplul dă-ni c:
Şi n'a fost om asemei lui vreodată.
Să poarte-un jug mai greu şi mai nevrădnic,
Precum nici n'a trăit vre-un om atât de mare...”

Scrisoare

Umilul măgar al Vezuului către marele Octavian Goga — pace și sănătate!

I.

Casserta, decembrie 1911.

„In pribegia mea am ajuns odată pe coastele Vesuului. Sub cerul albastru urcam câmpiile întinse de lavă moartă, deasupra căreia crescuse iarba...

Oprit o clipă, stau și mă uit spre vîrf... Era întunecat și din craterul aprins se ridicau suluri negre de fum. M'am înfiorat în clipa asta, trupul mi-s'a răcit... Mi-am dat seama, că sub picioarele mele clocotește o lume care se sbuciumă neconținut și în ori ce clipită poate acoperi cu torente de foc întreg cuprinsul. Și cum am stat așa pironit locului, cu sufletul stăpănit de fiori, privirea mi-a rătăcit departe... Și închipuiești-ți ciudățenie ce am văzut! La vre-o douăzeci de pași de mine, un animal tacticos, liniștit și cu minte își vedea de treabă. Păștea seriosul măgar și Vesuvul fumega mai departe... De ce răzi? Mi-ai ghicit vorba. Da, așa am vrut să zic: mulți măgari avem noi în Ardeal, cari pasc pe coastele Vesuului nostru...

Cât vom mai putea, să ne ținem încă departe de ei, dragă prietene.

Paris, decembrie 1910 (O. Goga. Insemnările unui trecător. Pag. 10).

Și s'a fărâmat un an și mai bine în cea genună de vremuri, de când avui cinstirea deosebită, să fiu coborît și eu, liniștit păcător, în „*raza cercetărilor*“ tale, poete. Oare ce-ți greșisem pe vremi, de m'ai făcut apoi de *răsul și de ocară țării ș'a lumii*? Că-ți purtam doar *bagajul* pe-atunci, ca să poți urca mai ușor cea culme de munte, de unde atât de nemărginită se vede bătaia de valuri a mării albastre și atât de gigantice culmile albe, crestate ale munților Abruzzi?!... Ori că mi te *praponeam* agățat de frânghie, ca să nu te cufunzi lunecând în cenușa murdară a lavei din preajma prăpăstiilor și să poți conversa mai fluent despre inmurile nemuritorului *Shelley*, ori despre vecinic trăitoarea *Biblie*, cu blondele fete ale Albionului?!

„What thou art we know not...“
„Cum ești tu, noi nu știm...“

Și nu știam nici vre-o vină să-mi aflu, a vre-unui păcat, ce li-l-aș fi făptuit vre-odată... Dar m'a durut, căci bătaia de joc te doare mai mult, decât plezneala biciului chiar. Și cu toate acestea nu ți-am răspuns: n'aș fi vrut să răspund cu copita. Am tăcut un an și mai bine, ca chiar urmând *înțelepciunea* scriselor tale, în această bază a tăcerii îndelungate, să-mi câștig temelia cinstei răspunsului. Și încă ceva poete... Măgar așa, liniștit, răbduriu și cuminte, cum m'a lăsat pronia cerească... aș fi răbdat doar și mai departe, dar cum a trecut un an, ș'un an e vreme lungă și în vreme multă multe se schimbă... s'a abătut și pe la mine soarta cea bună, de m'a saltat norocul, mai sus decât creasta știrbită a Vezuului chiar: *am ajuns erou!*

O să vezi. Și dacă și nu îmi arog, să vorbesc încă „dela egal la egal“ cu tine poete, simt totuș îndreptățirea unei apro-

pieri, în butul dorinței tale „de a te ținea cât se poate mai departe de mine“. Să nu te înfloreze cuvântul. Ascultă înșiruirea celor întâmplate...

Am ajuns erou!... Și sunt mai popular azi în patria mea Italia, în țara florilor și a primăverii, decât chiar laureatul vostru *I. U. Șoricu*... la cafeneaua Kübler. Te va fi surprins, că-ți adresez scrisoare dela Casserta. Da, stau aci. E mai bine de o lună. Sunt convalescent. Promisem o rană în Tripolitania și stau aci acum, pascănd numai frunze de lauri, în parcul imens al castelului regilor neopolitani de pe vremi, prefăcut azi în lazaret. Har Domnului însă, mi-e mai bine acum și voi trece cât de curând altunde la cură... aci mă énervează puțin vaiurul și plânsoarea răniților... Probabil la *Ospedaletti*. Citesc că-i acolo părintele *Triteanu*. Chiar binevenit: o să ne distragem reciproc, povestindu-ne amănunte, din contactul avut cu ministrii... Ehe! am și eu istorioarele mele... Dar apropo!... Uitasem. Așa-i, dacă nu are omul însemnări...

Am fost dar rănit în Tripolitania... La *Ain-Zara*. Era o noapte cu lună... Palmierii oazei își tremurau liniștiți evantaiul de foi, ca și cuprinși de aducerea aminte a unui vis dulce, când departe în vremi, pustiul Zaharei era grădină fermecată, cu fântâni și canale de ape... undirea mocirloasei cisterne le spunea povestea. Și cum fusem înrolat și eu, cu bagajiu, pentru războiul cu turcii... tăbăram așa în liniștea nopții, ronțând un scăiete... bersaglierii își povesteau amintiri de pe malul riului Arno... erau florentinii... iar unul mai tânăr, cânta un cântec despre „o floare albă... ca fulgul zăpezii... o floare crescută în țară străină... care numai vara vine pe-o lună... să-și răsfete candoarea... în spumele albe a valului mării... la Rimini... O floare albă, ca fulgul zăpezii... ajunge-vei vara?!...“

Și deodată așa, cum stam aiurind... adulmea un zgomot... ascult din urechi, sunt lungi și aud de departe... e tropot de cai... și e în miezul de noapte... în pustiul Zaharei. Un strigăt ce-l dau... fioros și strident... dar toți bersaglierii își strâng carabina... și-un ropot apoi și trăznet de puști și suier de gloanțe și nechiezuri turbate de cai apoi... și zăngăt de săbii încrucișate și fior și groază... urlau arabii, venind ca pe aripi de Samum... și pe urmă nu-mi mai puteam da seama... „*Vittoria!*... *vittoria!* *Eviva Italia!*...“ Dar eu zăceam rănit de-o aspră suliță, dușmană... iar tânărul, care cântase... cu titva zdrobită zăcea lângă mine... „O floare albă ca fulgul zăpezii... el n'o să te vadă... la vară... în spumele albe a valului mării... la Rimini...“

Dar am învins! Și asta e fruntea. Iar pe mine m'a saltat norocul erou! Un strigăt, uite, strident, dar la timp potrivit... ș'un glonte apoi, ori o suliță în coaste... ș'o rană în urmă... și iată-mă: Rana mi-a pansat-o însăși principesa de Asta, cu însăși augustelei mâni... Gabrielle D'Annunzio mi-a scris o odă, mai plină de laude, decât articolul tău la adresa lui *Chendi*,

Tittoni de-acum mi-e prieten de cruce, mai intim ca Apponyi părintelui asesor *Triteanu*... și iată-mă 's acum aci, în grădina palatului regesc din Casserta, agreat la curte și pasc, în loc de iarba Vesuului, ori scăieții oazei... numai foi balsamate de lauri...

Așa dar vom putea sta de vorba așa câte odată, poete... nu ca „dela egal la egal“... ferească-mă Domnul, dar ori cum... mi-am câștigat și eu merite, cât să nu te mai înfloreze apropierea de mine. Ș'apoi, saltat de noroc la atare poziție, am căutat să mă și intelectualizez puțin. *Cum vezi ți-am cetit doar și volumul politic*. Iar dela prima o să abonez și Tribuna zilelor tale... nici preț redus nu cer. O să fii mulțumit. Poete, cu mine.

Dar acum iartă-mă. Convalescent cum mă aflu, sunt totuș slăbit puțin și nu-mi pot întinde scrisoarea asemenea Ție.

La revedere însă. Pe mâine.

Pentru conformitate:

Alfa.

Unde ne sunt trădătorii?

Strămtorată tot mai rău prin fărâdelegile sale proprii „Tribuna“ din Arad a dușmanilor neamului românesc imitează pe hoțul din poveste, care cu obiectul furat în buzunar, ca să ducă în rătăcire lumea, fugind striga mereu: *prindeți hoțul!*

Astfel acest nefericit organ de comandă, organul d-lui Ciorogariu, amicul lui Mangra, în primul său de astăzi își pune întrebarea: „unde ne sunt trădătorii?“ Și apoi răspunde, că: trădătorii sunt dd. Vasile Goldiș și dr. Ioan Suciu și prin urmare întreg comitetul național, din încredințarea căruia acești domni conduc lupta crâncenă împotriva tradării „Tribunei“, pe care ea o săvârșește zilnic prin „*încercările sale de a sgudui încrederea obștei române în autoritatea organelor de conducere și de executivă ale partidului național român*“, cum se exprimă comitetul național în stigma sa, ce a pus pe fruntea „Tribunei“ și a susținerilor ei.

Și fiindcă în toată activitatea publică și publicistică a d-lui Goldiș „Tribuna“ nu poate să aștepte nici cel mai mic document de șovăire în lupta națională, ea scormonește din nou articolul „Contele Ștefan Tisza“, care a apărut în anul 1903 în „Tribuna“, fără iscălitură, dar pe care d. Goldiș l-a primit de al său. „Și ce nu-i place „Tribunei“ în acel articol? Reproducem și noi textual partea incriminată: „*Recunoaștem fără incunjur și fără gând rezervat unitatea politică a statului ungar și gata suntem a ne da sângele și avuții noastre pentru această unitate politică și pentru susținerea neștirbită a integrității teritoriale a statului ungar până atunci, până când acest stat va garanta prin instituții tari și neîndoelnice condițiunile posibilității de a ne desvolta pe temeiurile firei noastre individuale etnice naționale.*“

Scriitorul articolului „Tribunei“ ori dânsul nu are idee de concepțiunile politice cele mai elementare ori, după obiceiul bine cunoscut al celor din jurul „Tribunei“ încearcă să pervertească și să ducă în ră-

tăcire pe bieții cetitori ai acestui organ național de contrafacere.

Ori într'adevăr crede „Tribuna“ că se va afla român cu mintea sănătoasă, care să nu recunoască unitatea politică a Statului Ungar și să nu mărturisească sanctitatea integrității teritoriale a acestui Stat? Crede „Tribuna“ că lupta în contra integrității teritoriale a Statului nostru se cuprinde direct ori indirect în programul nostru național? Se pare, că autonomia Ardealului ori autonomia națională română ar fi în contradicție cu „unitatea politică“ și cu „integritatea teritorială“ a Statului-Ungar. Se vede, că articolul e scris de vr'un biet poetastru, care habar nu are de națiunile din domeniul dreptului public.

Ori Austria cu autonomiile provinciilor sale nu reprezintă *unitate politică* și autonomiile provinciale știrbesc *integritatea teritorială* a acelei împărății, care politiceste este unitară? Și dacă în Austria ori la noi în Ungaria s'ar înfăptui vr'odată ideea atât de firească a *autonomiilor naționale*, aceste autonomii naționale, crede nefericitul politician al „Tribunei“, ar constitui o știrbire a unității politice a statelor sus pomenite?

Ca să se învedereze inferioritatea politică și absoluta desorientare a scriitorului cu „unde ne sunt trădătorii“, care nu vede bietul pădurea de arbori, în mijlocul trădătorilor nu vede trădarea, vom spune, că în anul 1906 clubul deputaților naționaliști în adresa către tron a exprimat ideea d-lui Goldiș aproape cu aceleași cuvinte: *„Departee este de noi atât știrbirea integrității teritoriale și de stat a Ungariei, cât și năzuința spre unificarea etnică, care va să zică nimicirea etnică a popoarelor nemaghiare. Convingerea noastră este, că numai un singur drum poate să ducă la consolidarea politică a Ungariei: aceea politică de stat, care știe să aducă în perfectă consonanță cerințele integrității teritoriale și de stat a Ungariei cu condițiunile de existență națională a popoarelor sale. Aproape aceleași cuvinte folosite de d. Goldiș în articolul său, la tot cazul același principiu.*

Ori „Tribuna“ ține trădători pe toți deputații naționaliști din 1906? Ori crede Tribuna, că programul național este negațiunea unității politice și a integrității teritoriale a Statului-Ungar? Asta este cea mai ticăloasă insinuație și denunțare la adresa partidului național român. Cere „Tribuna“ lui Mangra știrbirea unității politice și teritoriale ale Ungariei? S'o spună pe față. Asta să fie doar „programul politic“ al oțaliților?

„Tribuna“ învinuște pe d. Goldiș și pentru fraza „cu scârbă ne lăpădam de nebunii, cari ar voi să ne prostească cu veninul tradării de patrie, care pentru noi este identic cu tradarea de neam“. Ori „Tribuna“ susține, că a pretinde programul național este „tradarea de patrie“? Ori vrea să zică în naivitatea ei proastă, că noi românii „trădători de patrie“, dacă vrem să fim buni români? Curat concepția cizmarilor unguri, cari se cred mari politicieni?

Cei grupați în jurul „Tribunei“ sunt doar „trădători de patrie“ și dânsii nu se lăpădă, ci aprobă pe „trădătorii de patrie“? N'aș crede.

„Tribuna“ amintește recenziunea politică, ce i-a făcut-o d. Goldiș cărții d-lui A. C. Popovici: *„Die vereinigte Staaten von Gross-Oesterreich“*. Să reproducă „Tribuna“ întreg articolul d-lui Goldiș și lumea va

vedea din nou crasa neștiință și absoluta reacredință a acelora, cari vreau să prostească lumea cu articole politice(!) în „Tribuna“.

Și mai hazlie este insinuarea în afacerea școalelor. D. Goldiș și cu dânsul mulți fruntași ai neamului nostru au fost de părere, că nu ar fi trebuit să permitem maghiarizarea școalelor noastre cu banii noștri proprii și că un pas energic și hotărât al celor două confesiuni române, ar fi putut să oprească în loc barbaria, ce s'a săvârșit prin legile apponyane în potruva culturii noastre românești. Factorii competenți au fost însă prea timizi și nu au cotezat protestul impunător, ce li-se cerea.

Școala confesională maghiară-română la tot cazul este o creațiune atât de hibridă și imposibilă, încât va trebui să revenim mereu la chestiunea aceasta de o colosală gravitate.

Cu d. Suciu „Tribuna“ isprăvește mai ușor. Simplu de tot reproduce un articol din „Gazeta Transilvaniei“, când acest organ românesc combătea *din principiu* activitatea parlamentară și combătea deci *din principiu* orice făceau deputații naționaliști.

„Tribuna“ face și aici, ca în toate cazurile. Oricine și orice e bună mărturie, când combate pe vre-un combatant al ei.

Unde ne sunt trădătorii? O spune comitetul național în verdictul său reproduș în fruntea ziarului nostru.

România și situația din Balcani.

Baronul Chlumecky publică în „Österreichische Rundschau“ din Viena un articol, în care vede situația din Balcani foarte tulburătoare și amenințătoare pentru primăvara viitoare.

Intre altele citează cazul României unde guvernul a crezut necesar să pună în fruntea statului major un ofițer cu calități superioare, făcând abstracție chiar de trecutul lui politic și mărturisind pe față, că lucrul era necesar față de situația internațională.

Caracteristic este apoi faptul, că aceasta s'a întâmplat în același timp cu îndepărtarea șefului statului major austriac, baronul de Hötzenndorf.

Memoriile lui Prinetti. In curând vor fi publicate memoriile fostului ministru de externe italian Prinetti, cari conțin părți interesante despre acordul italo-francez în chestia marocană.

Taft și Roosevelt. Din Washington vine știrea, că președintele Taft a declarat vizitatorilor „Casei albe“, că nu va renunța dela candidarea de președinte în favoarea lui Roosevelt. Taft a mai declarat, că numai moartea îl va putea împiedeca în această luptă.

Din China revoluționară. In Peking e părere generală că înfăptuirea republicei ar aduce cu sine ruinarea statului chinez. Falimentul general al economiei și întreruperea de atâta timp a activității pe toate terenele amenință cu urmări cari în Peking au dat naștere la temeri serioase.

Diracțiunea căilor ferate a fost nevoită să împrumute dela firmele englezești câteva mii de funți ca să cumpere cărbuni, căci în lipsa acestora circulația trenurilor s'ar fi întrerupt. Pe lângă situația aceasta destul de îngrijitoare revoluția cucește teren necontenit. Mișcarea se întinde spre Shanghai și Jiangsi. Din multe ținuturi se vestește izbucnirea revoluției, între ele și din ținuturile Mongoliei. Mongolii încă din anul trecut trimiseseră conducătorilor manciurieni o comisie în care a declarat că niciodată nu vor recunoaște republica chi-

neză și pe președintele ei, ci la nevoie vor prefera stăpânirea rusească.

Dr. Sun-Yat-Sen președintele republicei a adresat ziarului „World“ o telegramă în care își exprimă nădejdea că între noua republică chineză și Statele-Unite se vor stabili relațiuni prietenești.

Iuansikkai a primit demisia delegaților trimiși la consiliul de pace din Shanghai. Atitudinea acestor delegați a fost calificată de Iuansikkai ca extrem de concesivă.

Germania în pragul alegerilor parlamentare. Ziua de 12 ianuarie n. va avea importanță istorică nu numai pentru Germania, ci pentru întreaga Europa. Atunci adecă vor avea loc alegerile pentru Reichstagul german dela rezultatul cărora depinde ce direcțiune va lua politica mondială germană, și fiindcă se știe, că Berlinul este unul dintre debutanții cei mai importanți ai încordărilor internaționale, e foarte explicabil marelui interes cu care opinia publică privește evenimentele din Germania și cari agită atât de mult spiritele în Anglia.

În campania electorală lupta se va da între capitalism și între democrația socială. De amândouă părțile se fac pregătiri mari; dar mai cu seamă socialistii lucrează din greu. In „Vorwärts“ din Berlin, organul central al partidului socialist german, au apărut articoli fulminanți scriși de Karol Kautsky, Keir Hardie, Edouard Woillant (Paris), Constantino Lazzari (Milano) și Emile Vanderwelde (Bruxelles).

Guvernul stăruie pentru o astfel de cameră imperială, care să desvolte mai departe tratatele comerciale și politica acțiunii naționale, să continue programul social în spiritul de până acum și atât marina, cât și armata să o țină la cel mai înalt nivel. Față de acestea socialistii cer revizuirea politicii vamale nedrepte, adecă legi economice mai echitabile și condamnă continuile însemnări, cari, după ei, nu este o garanță a păcii, ci dimpotrivă: cât mai curând vor duce la un război. Nu se poate ști de pe acuma că socialistii cu ce putere vor intra în noul parlament. Dar fiindcă ziarurile oficiale ale guvernului îi atacă și solicită strângerea rândurilor aderentilor guvernului contra lor, faptul acesta dovedește, că socialistii sunt un adversar foarte serios, contra căruia guvernul va avea să ducă o luptă grea al cărei rezultat va fi problematic.

O declarație.

— Alegerea de protopop în Ciacova. —

Am publicat într'un număr anterior al ziarului nostru o corespondență despre alegerea de protopop în Ciacova. Din greșala culegătorului s'a omis subscrierea corespondenței și astfel corespondența s'a prezentat, ca fiind dată din partea redacției noastre. Astfel s'a dat naștere presupunerii, că noi am face deosebire între candidații dd. A. Ghilezan și dr. A. Crăciunescu, având simpatii deosebite numai pentru d. A. Ghilezan. Ținem să constatăm, că amândoi candidații susținuți ne sunt deopotrivă iubiți și stimați și prin corespondența publicată nici decum nu am voit să-i luăm parte d-lui A. Ghilezan față de d. dr. A. Crăciunescu. Veneratul Consistor din Caransebeș va avea să-și dea votul său decisiv. În chestiune, idr noi ne simțim îndatorați a declara din capul locului, că oricare dintre candidați ar primi aprobarea și respective denumirea Veneratului Consistor, pentru noi va fi deopotrivă binevenit, deoarece pe amândoi candidații îi cunoaștem români buni și distinși lucrători în viața bisericeii noastre. In cât privește persoana d-lui A. Breban, mare proprietar în Ghilad, va fi mare bucuria noastră, dacă d. Breban, recunoscându-și greșala din trecut, va reintra fără nici o rezervă în rândurile partidului național român, unde îi este locul fiecărui român de omenie.

Din Bucovina

II.

Martori noi pentru împărțirile cavalerului de Onciul. — Minciuni nouă ale cavalerului de Onciul. — Două articole interesante din „Foala poporului”. — Intrebări la adresa lui G. Tofan. — Adunarea preoților.

Citesc astăzi articolul de fond din „Tribuna”. Se înțelege, că m'am interesat foarte mult acum din pricina, că d. V. C. Osvadă își așterne pe hârtie impresiile câștigate pe la noi. Netăgăduit, că aserțiunile d-sale la adresa democraților ar trebui numaidecât să le iscălesc. Mă bucur mult, că în acel timp scurt d-sa a putut să înțeleagă așa de bine rostul politicii din țară dela noi, și trebuie să-l felicit, pentru că ne aduce nouă, oamenilor de bine, o bună slujbă dacă fără șfială arată în public, în ce mâni am încăput. Inșă un lucru, care l-am atins în ultimul meu articol, văd, că lipsește cu desăvârșire în expunerile d-lui V. C. Osvadă, și de aceea insist numai decât să-l aduc eu, ca așa să îndeplinească o lipsă, care probabil, că și d. V. C. Osvadă are de gând s'o îndeplinească la proxima ocazie. Ultimul meu articol s'a încheiat cu pasagiul *Terorism și minciună*. D. V. C. Osvadă n'a amintit de astădată nimic despre mărturisirile ciudate ale cavalerului de Onciul, nici despre „*Terror*” și nici despre „*minciună*”. Drept, că am nădejdea, că d. V. C. Osvadă poate că în unul din numeroasele viitoare ale „*Tribunei*” va aduce și aste mărturisiri pe tapet, dar totuși trebuie să-i previn, căci de altcum e pericol, că peste scurt cavalerul de Onciul va nega pur și simplu mărturisirea sa. Și aceasta e foarte probabil: dacă Fl. Lupu a putut să uite în grabă așa de total, că i-a făgăduit lui Titus cavaler de Onciul o provizie de 10000—12000 de coroane, de ce să nu uite în pripă și cavalerul Aurel mărturisirile sale tot așa de total, fără preget să se pună și să jure, că nu-și aduce aminte de ele? Deci dară d. V. C. Osvadă nu-mi va lua în nume de rău, că revin chiar imediat la acele mărturisiri, că așazicând îi previn d-sale ca — doamne ferește — să nu se prăpădească acest mărgăritar de sinceritate democratică.

Ei bine! Va uita cavalerul de Onciul de astă vorbă, atunci poate George Tofan își va aduce aminte de ea, dacă nu este cumva întocmai așa de uituc, cum sunt șefii partidului său. Da! da! Nenea Ghiță era chiar de față, când cavalerul de Onciul i-a făcut dlui V. C. Osvadă aceste „*împărțiri*”! Hai! jură Ghiță, dacă poți, că nu este adevărat ceea ce-ți scriu! Au mai fost și alții de față și te pot confrunta. Da! da! Dumnezeu nu bate cu băta: El mai întâi ia mințile!

Fl. Lupu, când a încăput president la „Centrală”, îndata mare a tras clopotele și a bătut toaca în toată lumea, că nu primește nici o lețcaie ca remunerație pentru truda sa; ba a mers până acolo, că a „*răcnit*”, că pentru el ar fi o scârbă până la moarte, dacă cineva i-ar da vre-o remunerație pentru munca sa! Și drept a avut! Dacă cine va i-ar fi dat vre-o remunerație, de bună samă că nu i-s'ar fi potrivit după gust, căci remunerația fără îndoială, că ar fi fost cam prea slabă. Așa Fl. Lupu mai bine singur și-a luat cât i-a trebuit și pace bună. Toată lumea — cu Tofan în frunte — s'a minunat de geniul financiar, guvernul a rămas trăsmit de uimire și — fondul bisericesc a plătit tâlhăriile. În fine asta e ceva normal: o văduvă sau un orfan cere un ajutor de câteva coroane din fondul religiosar atunci iată rezoluția: „*Dem Ansuchen des Petenten kann nicht stattgegeben werden*”. În caz dacă fondul ar da câteva coroane de pomană pentru sufletul voevozilor, cari l-au hărăzit, atunci ar fi în pericol, că se duce de ripă, dar dacă dă milioane și milioane, ca să acopere tâlhării, atunci nu e nici o pagubă, ba mai mult: cavalerul de Onciul strigă în gura mare, că fondul încă va avea câștig din cele 1 cor. 75 de bani pentru metrul cubic de lemn. Dupăcum strigă acel cavaler — cavaler *Buschklepper* — numai lăcomia popilor s'a opus „*sanării*”, căci popii întru iubirea lor de argint se tem că vor fi scurtați la congruă.

Da, s'a opus clerul cu mitropolitul în frunte și a rămas și va rămânea pururea un protest contra tâlhăriilor democratice! Mitropolitul a cerut, ca să liquideză centrala și apoi a declarat, că va consimți la un ajutor din fond, întrucât vor fi angajate băncile sătești, pentru că aceste din urmă să nu sufere pagubă.

Apoi a cerut mitropolitul, să se facă cercetare din partea tribunalului, ca să se arete, cari

sunt vinovați la tâlhăriile dela centrală. Dar escroci n'au avut vreme să aștepte împlinirea dorinței mitropolitului, ci peste capul său iute sau pus cu Rusneicii și guvernul și au sanat „*Geschäfturile*” de lemne, și nu boncile sătești! Acesta este adevărul!

Căci iată ce s'a întâmplat de curând: Banca cehă a părît acum înșotirea de economie și credit pentru 320.000 de coroane! La prăvălie românească din Cernăuț, care de asemenea e atașată centralei, s'a constat chiar acum un deficit colosal de peste 300.000 de coroane!

Sinetele bianco trase fraudulos pe băncile sătești în preț de aproape două milioane (2.000.000) încă nu s'au acoperit. Azi, mâne banca cehă le va pari! Și atunci cu ce se vor acoperi? Doar cu cele 3.900.000, cari le-au furat din fondul religiosar Florea Lupu, și cavalerul de Onciul s'au acoperit numai tâlhăriile dela *geschäfturile* de lemne. Deci poate vor îndrăzni iarăși un atentat la adresa fondului?

Așa stă afacerea! Și cavalerul de Onciul îndrăznește iarăși să se laude în organul său, condus de harnicul literat George Tofan! Articolul său de astădată, publicat în „*Foala poporului*” din 31 dec. 1911, arată la evidență absolută, că el se ține numai decât de ceea, ce a mărturisit d-lui V. C. Osvadă, anume, că toate, câte le scrie, sunt minciuni! Rând pe rând voi arăta că și acest articol foiește de minciuni. Și iată cum: Cavalerul Aurel zice, că înainte de anul 1904 în dietă erau numai boeri și domni, cari gospodăriau după plac și purtau grijă numai de interesele lor. El apoi i-a „*măturat*”. Dar bine, până la 1904 s'au întâmplat oare asemenea hoții, cum se întâmplară în era democratică? Ale cui interese au urmărit Fl. Lupu și cavalerul de Onciul, când amândoi au jăfuit o țară întreagă?

Stâlpii rânduelii nouă — după zisa cavalerului Aurel — au fost el și Fl. Lupu din partea românilor, iar Nicolai Wassilko și Stocki pe partea rușilor. Da, pe partea rușilor au fost stâlpi buni, cari — cu toată ura mea contra rușilor — merită admirare pentru munca lor națională. Dar la noi? La noi au fost două, țepe ascuțite de ale lui Vlad Tepeș, cari prin tâlhăriile lor au tras pe toți țeranii noștri în țapă!

Că acești doi escroci l-au făcut vicar general pe arhimandritul *Calinescu*. e o minciună ordinară, ce nu merită să vină în discuție. Asemene dacă Bleyleben îi va fi zis cavalerului Aurel, că e „*stăpân în țară*”, de sigur că a zis'o numai în batjocură. Stăpânul a fost și este Coco Wossilko, la care cavalerul de Onciul astăzi este cel de pe urmă argat.

Cavalerul Aurel învinuiește apărăriștii, că ei s'au aliat cu Coco Wassilko, ca să doboare democrații. Da, s'au aliat, aceasta nu o neg, tot așa nu neg, că aveau de scop să doboare banda democratică, și acesta era un scop frumos și bun. Dacă de cu vreme ar fi succes, fie chiar cu ajutorul lui Coco Wassilko, să se spargă banda de hoți, atunci Bucovina astăzi ar avea cu totul alt aspect! Băncile sătești înființate, organizate și aduse la o înflorire exemplară de nebunul pentru Hristos, *Gri-gore Filimon*, astăzi ar fi niște stâlpi de granit, pe care este sădit un popor bogat și harnic. Dar vai! N'a succes atunci să se spargă banda, și astăzi, țara este jăfuită și zidirea grandioasă, întemeiată de acel om sfânt, astăzi zace ca un vray de moloz! Și cei doi căpitani ai bandei stau cu mâinile în buzunarele pline și privesc! De aici se vede, ce deosebire mare este între legătura apărăriștilor cu Coco Wassilko pe deoparte, și cea a celor doi căpitani de bandă pe de altă parte. Scopul legăturii apărăriștilor era mântuirea țaranilor, iar legătura bandiților este spre prădarea țaranilor.

Cavalerul Aurel sparie lumea cu gogorița, că din cauza deputatului țaran *Gheorghe Boncheș*, dieta abia la toamnă se va conchema și apoi se va închide și va rămânea închisă până la proxima perioadă de alegere, încât nu va putea lucra nimica. Eu sunt însă de altă părere, și anume trebuie să se întâmple una din două: Sau dieta va fi alungată și se va alege alta nouă fără bandiți în ea, — sau cei doi căpitani democrați cam până la primăvară vor trebui să depună mandatele și atunci alegându-se oameni cinstiți în dietă, deputatul Boncheș nu va mai avea cauză să strige pe acolo.

Spre sfârșitul minciunilor sale glăsuiește cavalerul nostru: „După șase sau șapte ani, poporul, măturându-i la alegeri pe unii, și ridicându-i pe

ceilalți va hotărî, care parte este mai bună, iar dela hotărârea lui va atârna, ori de vor urma iarăși șapte ani sterpi, sau din nou șapte ani mănoși, cum au fost.” — Bravo! Ce zice lumea la aceasta? — Eu zic: poporul a hotărît chiar acum. Dovadă: De ce nu se arată cavalerul nostru cel viteaz cu șapte piei pe obrazu-i de aramă în districtul său electoral? Răspuns: pentru că atunci ar trebui să ieie cu sine toată potaia agitatorilor săi, ca să-i culeagă oasele împrăștiate pe aiurea! Așa de mult îl iubesc țaranii!

Șaga democratică despre cei șapte ani mănoși și șapte sterpi e chiar minunată. Ai putea să te omori de ris, dacă nu ar conținea un adevăr de tot trist, poate singurul adevăr, care-l aduce cavalerul de Onciul între minciunile sale.

Da, au fost șapte ani mănoși pentru buzunarele lui Fl. Lupu și ale cavalerului de Onciul, dar cu totul sterpi pentru țarani. Și dacă acești doi escroci nu vor fi înlăturați de cu bună vreme, este pericol mare, că și mai departe se vor întâmpla jafuri, ca cele din cei șapte ani mănoși pentru ei.

Eu sunt sigur, că țărănimea va griji de cu vreme să înceteze anii mănoși pentru bandă, iar procurorul va griji pentru câțiva ani sterpi, la ciubăr numai cu pâne și apă și post odată pe săptămână.

*

În ultima scrisoare din Bucovina, publicată în „*Românul*”, am prorocit pe la sfârșit, că *George Tofan* se va năpusti cu strigăt mare asupra mea, ca să-mi dau numele 'n vileag. Cuvintele mele nu s'au împlinit tocmai exact, căci în al doilea articol din ultimul număr al „*Foalei Poporului*” îndată după minciunile cavalerului Aurel, se repede *George Tofan*, cu o falcă 'n cer și una în pământ asupra — d-lui *Goldiș*! — Țăba! Ați mai văzut obrăznicie? *George Tofan* se crede pe o treaptă cu un bărbat ca d. *Goldiș*! El cutează să-l apostrofeze pe d. *Goldiș*, pe un fruntaș al fraților noștri din Ardeal.

George Tofan, un nime vecinic provizoric, cutează să critice ținuta unui bărbat oțelit în luptă pentru neamul său. *George Tofan* se laudă, că n'a atins alegerea dela Arad. Dar el să se laude mai bine, că nici chestia cu Mangra n'a atins-o!!!

Dar nici n'a putut-o atinge, pentru că banda democratică dela noi, este pur și simplu o copie taman a mangrismului din Ardeal.

Latre *Tofan* cât voește: d. *Goldiș* a făcut un serviciu nemăsurat de mare pentru chestia românească din Bucovina, dacă a deschis coloanele prețuitului său ziar și pentru expunerea adevărată a celor ce se întâmplă la noi în Bucovina. Ceeace am amintit în rândul trecut, o mai repetesc și aici: La noi în țară n'ai chip să scrii adevărul, căci nici n'ai unde să-l scrii, de oarece presa românească s'a *tofanisat* cu totul tot! De aceea suntem siliți a ne adresa la zierele de peste hotarele Bucovinei și a ruga ospitalitate. D. *Goldiș* a fost așa de gentil să deschidă coloanele organului său și pentru noi. Din toată inima îi mulțumim pentru aceasta, și odată îi va mulțumi și sârmanul popor românesc din Bucovina, pentru că și d-sa a pus umărul cu abnegare de sine, ca să spargă banda de hoți, ce bântue sârmana noastră țărișoară.

Dar la coada articolului său *George Tofan*, coada bandei democratice, devine chiar strânic. Iată ce zice: „Odată constat acest lucru, nu mai încap îndoială, că nu vom sta la vorbă cu *Goldiș*, dar ne permitem să-i întrebăm pe ceilalți membri ai comitetului: Să (sic!!!) Ce-i nene Ghiță? Criticul cel mare a uitat ortografia?! întâmplă lucrurile aceste cu știrea d-voastră (sic!!!) d-lor din comitetul partidului și le aprobați? Am dori răspuns ca să revenim”. — *George Tofan* nu mai vrea să stee cu d. *Goldiș* la vorbă? Ce poznă! Oare crede el că d. *Goldiș* s'ar fi înjosit să stee la vorbă cu o nulitate ca dânsul? În adevăr oare merge naivitatea sa până într'acolo, ca să creadă că membrii comitetului îl vor învrednici de o privire? Ce obrăznicie nemai auzită din partea unui individ vecinic provizoric!

Dupăce și-a încheiat bârfeala sa împotriva dlui *Goldiș*, se apucă *George Tofan* în un al treilea articol din acelaș număr al „*Foalei Poporului*” de N. F. *Todirean*. Aici aduce douăsprezece puncte zdrobitoare împotriva celui în urmă numit. Interesant e punctul 5, unde *George Tofan* nu se rușinează să aducă minciuna, că „*Foala Poporului*” oferă ospitalitate fiecărui român. Aș voi să văd numai, dacă ar îndrăzni cineva să se apropie de fi-

țuica bandiților cu un articol, care desfășură tâlhăriile dela centrală!

La punctul 6. zice George Tofan: „Când s'a început propaganda meetingului cu un scop *anumit*, noi având alte convingeri am fi putut ușor împedea meetingul sau face ca el să accepteze punctul nostru de vedere“. Ascultă nene Tofane! Noi știm prea bine, cari convingeri le-ați avut voi! Iată: să se formeze un congres bisericesc împreună cu rusneții; acest congres să aibă a dispune asupra averilor fondului, încât, dacă vor trebui bani pentru hoții democratice, să se poată fura din gros. Dar, slava Domnului, pe atunci era aerul plin de miros a lemn stricat și de aceea clerul cu poporul s'a opus din răspuneri contra atacului la spinarea averilor strămoșești. Da, da, pe voi atunci vă ardea mucul la deget, voi atunci vedeți acum „Krachul“, care încă era ascuns de fața lumii, de aceea aveți voi alte convingeri.

La punctul 7. ceea ce zice George Tofan despre Coco Wa-ilko este numai o rugămintă a cuvintelor dascălului său Aurel cavalier de Onciul. De aceea cuvintele mele de mai sus au valoare și pentru punctul 7. al lui George Tofan.

La punctul 8. anume că fondul n'ar pierde nici un ban, nu mai am ce zice, căci în articolul meu din rândul trecut am adevărit din fir în păr, că fondul are acum și va avea și pe viitor pierderi grozave.

Celelalte puncte ale lui George Tofan sunt într'atât de neghioabe, încât ar fi păcat de hârtia stricată pentru ele.

Pân aici ajung expectorările lui George Tofan. Acum însă vin eu cu două întrebări:

1. Este adevărat, că George Tofan capătă degiaba dela Centrală cincizeci (50) de coroane lunar?

2. Dece d. notar, dr. Nicu Blându, a eșit din tabera democraților?

Acest fapt s'a adus ca veste pozitivă de către ziarele străine; fițuica oficială a bandei democratice însă tace ca peștele în borș: nici nu-l relevază, dar nici nu-l desminte? Cum să ne explicăm acest *Tofanism*? De altcum așa ceva ar fi avut ca urmare un întreg povoiu de invective enorm de grosolane. Oare arsenalul lui Tofan să fie acum cu totul tot deșert? N'ăș crede, căci am văzut chiar în numărul ultim al organului său, că a aflat un vocabular întreg de insulte la adresa d-lui Goldiș. Deci dară trebuie să fie în alt loc bubă. Eu cred, că nu mă înșel, dacă preeupun, că d. notar Blându are cunoștință de Dumnezeu știe ce tâlhării groaznice, comise de banda democratică, și de aceea ea se ferește ca de foc, să se atingă de persoana d-lui Blându, temându-se, ca nu cumva să explodeze adevărul și să arunce banda în pușcărie. Acum să-l văd pe George Tofan! Acum răspundă la aceste întrebări, despre mine chiar în 12 puncte ca lui N. F. Todorean! Dar n'am nădejde să aud măcar un singur cuvânt despre aceasta.

E drept, că în numărul ultim al „Foaiiei poporului“ am aflat multe de toate, însă un eveniment, cu bună seamă de un interes deosebit, se trece total cu vederea. Aceasta este adunarea preoților români ținută în 25 decembrie 1911 st. n. la Cernăuți. Iată, de ce George Tofan nici măcar n'a amintit-o: Punctul prim din ordinea zilei era:

Afacerea așa zisei sanări a „Centralei“ și angajamentul fondului religios gr. or.

La acest punct a vorbit amănunțit păr. dr. Ipolit Tarnavski, deputatul preoților români, aducând pe tapet o mulțime de lucruri, cari de loc nu-s convenabile pentru banda democraților, mai cu seamă rezoluțiunile, ce s'au primit la propunerea păr. Voronca:

1. Preoțimea adunată azi la Cernăuți și cea din cercurile electorale, care l-a ales pe Aurel Onciul și Florea Lupu, exprimă neîncrederea sa acestor doi deputați pentru uneltirile, prin cari au sedus factorii competenți din Viena, ca să decidă în defavorul fondului în ce privește chestia lemnului.

2. Adunarea de astăzi exprimă mulțumită Ex. S. mitropolitului pentru ținuta sa corectă în chestia calamității cu lemnele.

Foarte intere-antă este și rezoluția citită de păr. dr. I. Tarnavski și expediată la adresa miniștrilor de culte și agricultură, a mitropolitului și a ziarului *Reichspost* din Viena. Această rezoluțiune sună:

„Preoțimea gr. or. română din Bucovina adunată astăzi în Cernăuți, constată, că cu ocazia sanării centralei, pentru care fondul a adus jertfe de milioane, nu s'au respectat drepturile, cari după

ordinea de gestiune a conistorului, le are conistorul respective Ex. Sa mitropolitul, prin aceea că factorii sus numiți n'au fost de fel întrebați, ori de consimțesc la această acțiune de sanare înainte de hotărârea Prea Înaltă, cu toate că la executarea acestei sanări s'au luat din fond 39 de milioane cor. și pe de altă parte s'a cumpărat un feresteu pentru suma de 800.000 cor.“

„Adunarea preoților gr. or. români protestează contra faptului, că forului bisericesc și capului lui nu i-s'a dat ocazie să se exprime asupra acestei acțiuni atât de însemnate, care taie adânc în viața economică a fondului, precum este sanarea băncilor raiffeisiene române, și aceasta cu atât mai mult, cu cât în cazul de față se înstrăinează din fond o sumă considerabilă, care se întrebuintează pentru un scop, ce zace cu totul afară de stipulațiunile uricului de fondare a fondului“.

„Adunare preoților își exprimă mai departe „îngrijirea, că o astfel de procedură este în stare „să micșoreze averea fondului în așa măsură, încât „fondul nu va mai putea corespunde scopului des- „tinat, și așteaptă, ca să se iaie măsuri, ca în viitor să nu provie astfel de atacuri la averea „fondului“.

Resoluțiunile aceste numai după placul bandiților nu puteau să fie, de aceea vestea despre adunarea preoților pur și simplu s'a suprimat în „Foia poporului“. Cauza de sigur n'a fost, că la acea adunare n'au putut participa și laici. Nu! Căci au fost și oaspeți laici. Deci și Gheorghe Tofan putea să vină sau singur, sau să trimită pe *Samușcu Buleandru*, sau altă capacitate dela Centrală! El n'a făcut-o! Apoi îndată chiar săptămâna aceasta a apărut în organul clerical „Viitoru“ un raport detaliat despre această memorabilă adunare. Oare Gheorghe Tofan să nu'l fi cetit? Poate se ține de principiul: *Clericus scripsit, ergo non legitur?*

De astă dată încheiu și în unul din numerele viitoare ale „Românului“ voi mai face întrebuintare de ospitalitatea gentilă și adevărat românească a acestui ziar prețuit, cărui îi doresc mai mare răspândire, mai cu seamă la noi în Bucovina, ca toți oamenii de bine să vadă că încă nu sunt cu totul părășiți.

— gt —

Tipul d-lui lipsit de obraz

(Răspuns la dl cu hârtiile în regulă, „Tribună“ 279)

„Autorul acestor șire este, cum zice confratele dr. A. B., un observator lipsit de patimă, al „fenomenelor“ primenitoare manifestate „în o parte a presei noastre“. Resentimente personale nu-l turbură, ambiții nesatisfăcute nu-l chinuesc, accese de cavalerism nu-i încordează mușchii, după cum spune iarăș confratele dr. A. B.

Autorul acestor șire n'a scris nici o: „Consequență în materie politică“, numele lui nu este legat nici de „Păreri libere“, nici de „măgarii de pe Vezuviu“. Nu a făcut nici o rodontadă la adresa d-lui dr. Vaida-Voevod, spre a se jelui apoi că primește prea multe picioare dela toți și pentru toți.

„Am ținut să fac această mărturisire azi“ când un ziar premenitor a introdus în presa de peste munți, „drept orice armă ce duce la scop“: calomnia.

Autorul acestor rînduri este și un om foarte răbdător, dovadă vă reușește să citească pe fiecare zi cât mai multe coloane din „Tribună“ zilelor noastre.

E drept că nu înțelege întotdeauna logica specială a presei radicale și intransigente și că răbdarea sa angelică e supusă de multe ori la grele încercări, dar în schimb e răsplătit cu numeroase satisfacțiuni.

Este întotdeauna plăcut să prinzi de sub întortochierea frazei, care în aparență manifestă o emfază intrasigentă, gândul ascuns al călugărului bizantin, care a inspirat-o. Ai de multe ori o plăcere egală cu aceea a unui matematic care a rezolvit cine știe ce problemă abstractă, când vezi unde bate cutare „primenitor“, cum încearcă să facă diversiune când îl strângi cu ușa, cum după ce se folosește de o infamie pusă în gura cuiva începe să-l declere pe acela „Tabu“ de îndată ce a avut îndrăzneala să desmintă infamia și cum apoi tot pe tine te acuză că ai cerut omului să o desminte.

Cum apoi un asemenea primenitor când se vede strâns, cu ușa pentru o infamie, inventează alta

spre a prosti publicul cititor și a face că mintea lui să fie vecinic preocupată nu de infamiile „primenitorului“ ci de calomnia mercur nouă pe care el o suspendă asupra capului celuilalt.

Și mărturisesc că cu timpul am găsit multă artă în confecționarea acestor continue infamii. Este nevoie de o pregătire și pentru aceasta. Iată bunăoară însuși d. dr. A. B. iubitul meu confrate, o dovește chiar în articolul de azi. Are interes confratele care este un „privitor liniștit“, să discrediteze un mijloc de apărare al omului calomniat, spre a ușura sarcina colegilor săi primenitori și calomnatori. Și atunci fără să fie seamă că boclucașul Bocu, a făcut în atâtea rînduri boacăna de a publica scrisori (unele dela Mangra, altele dela prietenul său Vernescu etc.) spre a calomnia, vine și schitează un tip „dl cu hârtiile în regulă“ prin care caută să bagatelizeze pe acela care nu se lasă calomniat la discrețiunea cutărui „aufragiat moral, ci se apăra, opunând calomnicii, dovada scrisă.

Aș fi ținut pentru mine aceste observații și așa fi continuat să urmăresc în tăcere aceste probleme care denotă atita elasticitate morală la simpaticii primenitori, dar mi-se pare și mie (ca și confratelui dr. A. B.), că în aceste vremi

„tipurile co ies la suprafață trebuie prinse, conturile lor trebuie să se marcheze hotărât. În felul acesta va rămânea urmașilor noștri icoana reală a frământărilor sufletești ale celor mai caracteristice epoci prezente“.

Această credință mă face să înfățișez — și eu — cititorilor un tip, destul de cunoscut de un timp la noi: Tipul dlui lipsit de obraz.

„Tipul dlui lipsit de obraz“ este foarte răspândit. Rar primenitor să nu posede cele mai multe din caractele lui.

„Dl lipsit de obraz“ va ataca pe cei cari luptă spunând că nu sunt destul de curajoși, se va recomanda ca un tiner oțelit, plin de vitejie și totuși aceste „păreri libere“ nu le va semna decât după ce a fost dat de gol, preferind de obicei să lovească din umbră.

Fără a avea în trecutul său altă activitate decât cea dela Lipova, sau cine știe ce chefuri și jocuri, el totuși va scrie de cel puțin șase ori pe săptămână, la ziarul zilelor sale, că cutare fruntaș nu și-a făcut datoria, convins că pentru a catehiza pe celalalt asupra datoriei sale e destul să faci datorii.

Primenitor, nemilos cu alții și cu pretenții de ai înlocui, de îndată ce-i găsești vr'o potlogărie sau un lanț dep otlogării „d. lipsit de obraz“ nu va căuta să se justifice, știe că nu poate, doar se va uita în jurul lui să vadă dacă nu poate acuza și pe alt cineva prin vr'o calomnie artistic „înfripată“ de aceeaș potlogărie.

Dacă-i spui că un „primenitor“ nu trebuie să umble cu acuze și cu calomnii, ci trebuie să se justifice căci doar el trebuie să înlocuiască pe alții tocmai prin aceea că e mai bun, el îți va spune că nu pricepi, că ești romantic, ramolit, mentalitate din Budapesta și că infamiile sale de notă o stare de spirit mai aproape de sufletul neamului de oarece dsa a trăit mai mult timp, în localurile din București.

Dacă „Domnul lipsit de obraz“ scrie niște „însemnări“ sau „păreri libere“ sau „selecțiunea valorilor“, sau „vorbe late“, unde injură pe fiecare și-l iai la rîndul dtale să-i răspunzi, el își va alege din tot ce ia-i spus partea la care crede că poate îngâmba și d-sa două rînduri. La rest îți va spune că nu voește să vorbească cu tine sau te va amâna la calendele grecești, — sau te va face uțenic.

„D. fără de obraz“ scrie cu aerul cel mai senin din lume despre un deputat că are mentalitate ungurească pentru că a răspuns cu câteva cuvinte la o adunare a unor socialiști, când, însă îi dovedești că dsa a adresat apeluri în ungurește, el va tăcea luându-te de sus.

„D. fără de obraz“ nu are nici odată rușine. Nu se jenează să facă azi un lucru și mâine să-l declare de rușinos:

Azi vine cu o scrisoare dela Vernescu spre a calomnia pe cineva. Mâine dacă altul vine de asemenea cu o scrisoare dela un om cinstit, spre ai denunța infamia, „d. lipsit de obraz“ nu se va sfi să publice un articol intitulat, „d. cu hârtiile în regulă“ spre a-și bate joc de sine, crezând că dacă se cufundă el în baltoacă, unde se simte bine, va muadări și pe altul.

Tăria dlui „lipsit de obraz“ este lipsa de rușine! Speranța lui este naivitatea cetitorului.

Armele lui lichendizmul și calomnia.

La ce bun însă, dle Goga, opinia publică nu e atât de gogomană precum o credeți, ea începe să vă cunoască. Pentru aceasta nu e nevoie să aduceți nici o pilă din scrisorile altuia ale voastre sunt suficiente.

Dr. B. A.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

1. D. dr. Vasile Meșter 5 abonamente p. Maramurăș 20 cor.
 2. D-na și d-nul dr. Teodor Mihali 5 abon. 20 cor.
 3. D. Vasile Goldiș 3 abonamente 12 cor.
 4. D. Romul Cioflec 2 abonamente 8 cor.
 5. D. Constantin Noe 1 abonament 4 cor.
 6. D. Nicolae Ștefu 1 abonament 4 coroane.
 7. D. Gheorghe C. Birăescu 1 abonament 4 coroane.
 8. D. Ștefan A. Oprean 1 abon. 4 cor.
 9. D. Victor Cioflec 1 abonament 4 cor.
 10. D. dr. Iustin Marșieu 6 abon. pe jumătate de an, 12 cor.
 11. D. dr. Vict. Bontescu 3 abon. 12 cor.
 12. D-na Eugenia Berescu 1 abon. 4 cor.
 13. D. dr. C. Iancu, adv. Arad 5 abonamente 20 coroane.
 14. D. dr. Ștefan C. Pop, deputat, Arad 4 abon. 1/2 an 8 cor.
 15. D. dr. Aurel Crișan, adv. Aradul-nou 5 abon. 20 cor.
- Total 44 abon. 156 cor.

Scrisoare din Cernăuți

— Din impresiile unui diletant —

Stau pierdut în marea gândurilor cu condeiul în mână, neștiind ce să scriu pentru numărul de Crăciun al „Românului”. Durerile și nevoile neamului nostru din Bucovina mi-ar oferi material îndestulător spre a umple coloanele acestui ziar. Dar măcar de sf. sărbători voi să cruț pe iubii cetitori de lucruri grozave, de patimi personale, de lipsă de tactică, de atitudini greșite, cari ar indispupe pe unii și ar revolta pe alții. Mai bine mă ridic din lumea aceasta reală cu inconvenientele sale neplăcute în lumea gândurilor și visurilor, cari te fac să uiți pentru câteva clipe de viață și mediul în care trăiești. E atât de supărătoasă misiunea de gazetar, având veșnic înaintea ochilor lozinca: „Obiectivitate, Sinceritate și Dreptate”. Abia ai trecut peste această limită și te trezești cu lungi rectificări, menite de a-ți nimici dreptul, de a mai fi corespondentul sau colaboratorul cutărui ziar. De aceea simți o deosebită bucurie, când ți-se dă putința să vorbești liber fără să te atingi de vr'o persoană.

N'a fi iarnă! N'a fi iarnă! Astfel se plângeau atâți, crezând că nu vor mai avea prilej să facă măcar o singură cursă cu sania. Au trecut și sărbătorile catolice și vremea ținea într'una. Nici semn de omăt mare, de ger, de viscol. Vreme moale și s'a sfârșit. Dar spre mulțumirea tuturor, cerul și-a deschis porțile și-și cerne fulgii albi, cari te bat mâniși în față, mânați de furia vântului. Clinchetele sonore ale zurgălăilor dela sanii umplu orașul tăcut, care pare o cetate fermecată de cristal.

Peste puține zile plec la țară. Ce veseli voi găsi copilașii satului, trăgând după dâșii săniuțele. Și parcă-l văd pe Moș Gheorghe, vecinul nostru venind la noi să-i spun noutăți dela oraș. Știu de bună seamă, că și de astădată o să-mi spună cu mândrie: „Domnule! Crăciun, nu ceva! Tot suntem mai tari decât nemții!” Dânsul o să se bucure ca de o izbândă sigură. Am scris aceste rânduri, cari n'au pretenția de a-mi câștiga reputația de mânuitor celebru al condeiului. Imi lipsesc pentru aceasta mai multe însușiri. Dar cine vrea, să citească. Tuturor iubitorilor cetitori cari au urmărit cu atenție corespondențele mele din Bucovina le doresc din inimă „Sărbători fericeite”.

Corresp.

Litere - Arte - Științe

O nuntă

— Schiță —

Făceam popas cailor în inima pădurei Cotoșmanului. Coborâ-em din trăsură și stam răzimat de speteaza unui pod.

Era prima duminică după Anul-nou. Plouase trei zile în șir o burnițală rece, amestecată cu spic de zăpadă. Acum, se deschideau zările, lămurind geană de lumină deasupra pădurei. Un vânt rece se furișă printre copaci, legănând frunzele uscate rămase pe ramuri.

Zăpada se petecise prin frunzare, și ici-colo se ridicau de sub foile galbene firicele de iarbă verde...

Din depărtări venea glasul unui clarinet. Tot mai viu, și tot mai pronunțat scăpa de după cotitura dealului sunetu-i prelung, monoton. Apoi se auziră chiote de flăcăi, pocnete de bice, și mai în urmă cântece de viori.

Intreb pe Florea vizitiul:

— Ghicești unde s'o fi încins cheful ăsta, Floreo?

— Cred că e o nuntă, boierule, zise el. Vine dinspre Luncavăț și trece pe Cerna în jos...

M'am urcat apoi în trăsură și am pornit la drum în trapul legănat al cailor...

Se întunecau iar zările și picură de ploaie. Clinchetul clopoteilor și huruitul trăsorei făcea să nu mai aud vieța convoiului, care se apropia tot mai mult de noi. Cerc tam cu ochii zarea, și așteptam să răsară nunta la cotitura drumului.

Ajunsesem în aluniște. Ca niște lumânări de ceară steteau mestecenii; iar ulmii neclintiți, păreau stâlpi de marmoră, pe care sta răzimată bolta cerului.

Contenise și ploaia, pe când o rază dela soare se furișase din dosul unui nour, răsfrând lumină palidă în întunericul pădurei, ca o candelă aprinsă într'un altar.

Printre mestecenii înșiruiți dealungul drumului, la încheietura dealului cu valea, am zărit patru cară, suind în pasul demol al boilor.

În dreptul unei grămezi de nisip am oprit caii, și așteptam să treacă nunta...

Tot mai tare cântau viorile. Chiotile flăcăilor nu mai conteneau, iar pocnetul pistoalelor, trezea depărtările...

Când au ajuns în dreptul nostru, au oprit boii. În fruntea convoiului mergea ginerile, după plăvanii de funie, pe când mireasa gătită cu scurteică verde, și cu cordele împletite deasupra capului, ședea pe o ladă înflorată de Brașov, înlăuntru căreia își zăvorise toată zestrea, tot avutul unei vieți trudite...

Loitrele carului erau îmbrăcate cu chilimuri scumpe, cu cerși țesute în mii și mii de fețe, iar în cele patru colțuri ale carului erau prinse ramuri de brad verde, gătite cu cordeluțe de mătășă și cu beteală de aur, care sclipea de-ți lua ochii... Până și coadele juncanilor erau împletite cu lăniță roșie, iar între coarne le prinsese mireasa bănuți de argint.

În urmă veneau socrii mari cu neamurile din partea miresei. Apoi socrii mici cu neamurile din partea ginerelui. Pe de lături mergeau nuntașii, călări pe cai mărunți de munte, gătiți și ei de sărbătoare; pe când lăutarii, cinci la număr, steteau în căruțul de pe urmă. unii cloncănindu-și viorile pe loitre, alții pe lădița din șişletele carului.

Dupăce ne dăduserăm binețe, socrii veniră la mine, și întinzând ploșca, îmi urară drum bun.

Lăutarii porniseră atunci să cânte. Nuntașii descărcară pistoalele, de huiră frunzarele; pe când ginerile se răzimasă de loitra carului și se uita cu drag în ochii miresei.

Ea, zâmbea sfielnică, ținându-și ochii în poala zăvelcii, pe când în mână fărâma un măgheran înflorit...

Văzui atunci picurând lacrimi calde din ochi frumoși, atunci, când lăutarii prinseră a cânta din gură:

Taci mireasă nu mai plânge,
Inimioara nu-ți mai frânge,
Că la maică-ta te-oi duce
Când o face prunul pere
Și gorunul micșunele...

...Și iar au pornit la drum, hăulind boii pe șoseaua împietrită, ce urca pe dealul Sarului în sus... Zările se deschideau senine, albastre, ca ochii dragi după furtuna lacrimilor; iar soarele îmbujora crestele revărsând o lumină viorie deasupra pădurii...

Am privit în urmă-le până ce au dispărut la cotitura vâlcii... Tot mai încet cântau viorile, și tot mai departe plângea clarinetul!

Iar când liniștea cuprinse împrejurimile, m'am urcat în trăsură și m'am dus...

În goana cailor, urmăream cu mintea convoiul. Vedeam ochi frumoși cătând sfielnici în poala zăvelcii; flăcăii rumeni hăulind și pocnind din bice, pe când o parte din sufletul meu își luase șorul, colindând depărtările, în plânsul clarinetului și în sunetul viorilor...

Const. A. Giulescu.

O copilă blondă

În aste nopți de iarnă, când șed singur în odaia mea triumfiulară și stranie din vecinătatea cimitirului, tresar adeseori și parcă-ți aud la ușă sunetul pașilor molatici și glasul tău ca un clopoțel de argint. Tresar și apoi mă copleșește iar mâhnirea și gândurile se pierd în pulberea anilor apuși, când ne întâlneam în serile târzii să ne spovedim tristețile. Imi pare că le trăiesc din nou toate, imi par aievea închipuirile. Revăd ziua dulce de adio, mă văd lângă tine în grădina cu trandafiri roșii, unde am îngropat tainele unei povești intrerupte prea de timpuriu. Revăd ultima zi petrecută împreună. Ce bine era atunci, ce bine era, dar cine ar putea opri în loc vremurile? Era o zi frumoasă și noi ședeam pe o bancă în grădină, în grădina cu trandafiri roșii, cu trandafiri magici, tu întorcându-ți copilărește capul spre urmă, privind-mă cu ochii închiși pe jumătate, m'ai rugat să-ți citesc versuri și ca un copil timid m'am supus. Și am început să-ți citesc versuri de ale unui poet bucureștean din un volumaș ce-l port și acuma întotdeauna cu mine. Îți citeam așa de plângător, ca și când s'ar fi scurs în glasul meu ultimele răsufări ale unui muribund. Tu stăteai pierdută, privind în pământ și cu o vergea scriai în nisip, scriai numele meu și din când în când mă priveai lung, ca și când ai fi prevăzut sfârșitul într'o umbră sinistă. Eu într'aceea am încetat de a mai citi și ne priveam întrebător unul pe altul și ne ghiceam parcă gândurile, eu de bună seamă ți-le ghiceam. Stăteam abătută, ca și când povestea noastră ar semăna cu a poetului, care ne era drag. Stăteam triști și eram fără suflet parcă.

Și ne-am despărțit apoi, nici eu nu-mi mai aduc aminte cum. Ne-am despărțit pentru a nu ne mai întâlni în viață. E mult de atunci și astăzi de ne-am întâlni, nu ne-am mai recunoaște poate, sufletele noastre nu s'ar mai putea înțelege. Ți-o fi acum pustie grădina și morți vor fi trandafirii roșii, dar eu și acum mă trezesc adese vorbind la gura sobei, vorbind cu tine, dar tu ești departe și nu ne vom mai întâlni niciodată... niciodată. Azi îmi ești departe și îmi place să-mi închipui, că nu mai ești pe pământ. Bat azi singur drumuri fără sfârșit, și parcă a murit lumea cu care am trăit eu și numai amintirea ta îmi mai povestește, că a fost senin odată în lume și că trece uneori prin sufletele oamenilor un fior sfânt, ce se chiamă: bucurie, deci iartă-mă copilă candidă, iartă-mă, dacă monotonia în aste nopți de iarnă m'a silit să scriu o filă din povestea la care ai ținut atât de mult să n'o știe nimeni dintre pământeni.

A. Cotruș.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Scrisoare din București

17 dec. 1911.

„Sfatul negustorilor“. — Măsuri împotriva apelor Dunărei. — Islazurile comunale. — Comunicările dela Academia ale dlor I. Bogdan și N. Iorga.

S'au pus, în București, temeliiile unei mari asociații a negustorilor de toate ramurile. Negustori, mari și mici, angrosisti și detaiști, au avut consfătuiri asupra modalităților prin cari s'ar putea ei strânge într'o mare asociație, care să vegheze asupra nevoilor negoțului românesc. Un mic parlament, în care comerțiantul să reprezinte, peste tot, interesele negoțului în genere și interesele speciale ale categoriei negustorești din care face parte. Hotărârile acestor asociații se vor comunica camerelor de comerț și departamentului comerțului. O comisiune specială a fost însărcinată cu redactarea statutelor noii asociații. În ianuarie al anului care vine se vor discuta aceste statute, iar societatea își va lua ființă sub numele, se zice, de *Sfatul negustorilor*.

Oricine își poate da seama cât folos n'ar avea negoțul românesc dela un astfel de „sfat“, care, în deplină cunoștință de nevoile acestui negoț, compus fiind de oameni cari îl reprezintă de-a dreptul, ar ști, pe de-o parte să pună în lumină, cu ocazia unor eventuale legiferări, aceste trebuințe ale negoțului — și ar ști să ceară respectarea bunelor măsuri legislative în ființă, pe de alta.

*

O frumoasă operă de gospodărie națională se săvârșește de câțiva timp în România. Împotriva inundațiilor obișnuite ale Dunărei, cari fac improprie pentru cultură întinse terenuri, se iau, de câțiva timp, măsuri de apărare.

În drept cu județele Isalomița și Brăila, apele prea bogate, la epocă anumite, ale marelui fluviu întâlnesc țărături joase, peste cari trec, cutropind acele regiuni întinse cunoscute sub numele de „Baltă“.

În vederea „salvării“ pământurilor acestora, s'a organizat un serviciu special: *Serviciul ameliorării fonciare*. Lucrările întreprinse de acest serviciu în județul Brăila au fost încununete de succes.

Se zice că la primăvară operațiunile se vor relua pe o scară mai întinsă. Se vor ridica diguri puternice cari vor stăvili undele înalte. De altfel a avut succese excelente, în privința aceasta, inițiativa particulară. Pe ici pe colo, adică, proprietari și săteni comunelor interesate au reușit să mântuie, de furia cu toane a apelor, pământuri cari astăzi sunt ogoare roditoare.

Un credit de 5 milioane lei servește spre a se duce la îndeplinire această operă binecuvântată.

Binecuvântată dintr'un îndoit punct de vedere: se valorifică un pământ netrebnic și se stărpesc frigurile palustre, cari stăpânesc, cu caracter endemic, în „Baltă“.

*

Se împlinesc acum 4 ani de când s'a pus în aplicare legea asupra islazurilor (pășunilor) comunale. E interesant a se vedea rezultatul acestei legiuiri, care are de scop de a face ca fiecare comună să-și aibă, cu vremea, locul de pășune. Un mare neajuns era pentru săteni lipsa aceasta, în cele mai multe cazuri, a pășunii. Vitele erau „învoite“ pe moșia proprietarului, ori, și mai rău, a arendașului, așa că de multe ori ținerea unei vite era pentru țaran o povară grea.

Legea izlazurilor mijlocește cumpărarea de locuri pentru pășune de către săteni dela proprietari, așezăminte și stat.

Din cifrele publicate de ministerul de interne constatăm: că până azi s'au format 1119 islazuri, că mai sunt în curs de aprobare încă 316, având, astfel, cu începutul anului viitor, 1435 locuri pentru pășune. Intinderea acestor pământuri este de 183.243 hectare, reprezentând o valoare de peste 118 milioane lei.

*

La Academie, în ședința publică de vineri, d. I. Bogdan a citit o scrisoare din 1672 a mitropolitului Dosofteiu al Moldovei către mitropolitul Moscovei Ioachim, prin care îi cerea acestuia tiparnițe (caractere de tipărit) slavonești, cari au și servit apoi la tipărirea cărților bisericești în diferite mănăstiri.

D. Bogdan conchide, că Moscova era, pe atunci, un focar de lumină și că, de atunci înainte,

în Moldova s'a tipărit cărți bisericești cu caractere frumoase.

D. N. Iorga face o comunicare asupra mănăstirii Neamțului, un istoric dela zidirea ei și până în secolul al 19-lea.

D-sa reconstituie istoricul vechei mănăstiri descifrând inscripții, corectând altele pe cari episcopul de Roman Melhisedec, cel dintâi care s'a ocupat cu aceasta, le descifrase greșit. Sunt și inscripții nedescifrabile. D. Iorga descrie apoi odoarele cuprinse în mănăstire și face biografia celor cari au fost în legătură cu dânsa.

Coresp.

Fratele de poet reapare

(Adunarea dela Șiria)

Să ne fie permis, iubii cetitori, să vă întreținem, astăzi, puțin, asupra unei alte „valori“ din cele remarcabile ale „Tribunei“.

Este de altfel o cunoștință veche a voastră această valoare oțelită, pe care însă de câțiva timp ați cam pierdut-o din vedere.

Ne permitem să vă reîmprospătăm puțin amintirile, ca să puteți înțelege cum stă toată afacerea.

Este vorba de acel „tînăr oțelit“ care acum o lună și jumătate în numărul 243 al ziarului „Tribuna“, publicând sub titlul „Ce-i cu trădarea“, o convorbire cu „prietenul“ său d. dr. Mihali a fost rău nedreptățit de d. președinte al clubului nostru parlamentar, acest „monocord“ înapoiat, care nu cunoaște procedeele moderne și nu știe ce înseamnă nervii fini ai unui „primenitor“.

Și anume:

Tînărul oțelit, obișnuit cu cele ce vedea în redacția „Tribunii“ adaugase la convorbirea ce zicea că a avut-o cu d. Mihali, „prietenul“ său, oare care complectări „inofensive“ pentru un primenitor crezând că aceasta va rămâne neobservat.

D. Mihali, spirit retrograd, însă, n'a ținut seamă că are de a face cu un primenitor „prieten“ al său care a „făcut acest lucru chiar și în interesul dlui dr. Mihali“ și a preferit mai bine să-și păstreze declarația așa cum o făcuse *textual*, fără corecturile convenite.

Amărât de atâta nerecunoștință junele oțelit într'un articol intitulat „Mistificare?“ din „Tribuna“ cu numărul 251 se tânguie astfel.

„Îi dam în chipul acesta (dlui Mihali N. R.) prilejul să spubere o calomnie care de un an de zile a ținut în fierbere întreaga opinie publică românească“.

Și mai departe.

„Ce să zic? Îl privește. Dar nu numai atât! D. Mihali poate să mă mai desmintă odată — sunt sigur că pe mine, un biet tînăr oțelit (oțelit și biet? N. R.)... mă va omori cu oficialitatea etc...“

Mai departe însă „oțelitul“ aducându-și aminte, că publicul românesc nu-l cunoaște și-a reluat curagiul declarând:

„În fața marelui public românesc, care nu are de unde mă cunoaște, pentru adevăr, eu dau garanție cinstei tineretelor mele“.

Dar contemporanii neînțelegători, se vede că nu au voit să-i dea pace, căci chestiunea cu corectura, — nu voim să-i zicem mistificare — convorbirii peste 5 numere, și anume în nr. 256 al „Tribunei“, o găsim transformată în „Chestie personală“.

Aici vedem că cinstea tineretelor sale,

nu ajunge și *unica* scăpare ce a mai rămas tînărului oțelit este de a afirma, de a afirma cu tărie.

„Față de scrisoarea preotului M. Cozma — zice — eu (oțelitul N. R.) declar încă odată, că *mi susțin* întru toate rîndurile scrise de două ori în această chestiune, chiar dacă ar veni încă *douăzeci de desmințiri de felul acesteia*“.

În același articol oțelitul mai are încă o năpastă de înlăturat. Înapoiatii aceia dela „Românul“, cari nu cunosc ce înseamnă cinstea tineretelor unui oțelit, s'au apucat să-l iee în serios și crezând că vor afla în această tineretă vre-o pildă demnă de semnalat generațiunilor viitoare, s'au apucat să se ocupe de ele mai de aproape, și au dat de o fugă a simpatiei dela un liceu.

Acest amănunt a transformat — contrar curcanilor lui Alexandri — „cinstea tineretelor“ din renume, într'o ironică po-reclă.

Astfel că în acea „chestiune personală“ singura soluție rămasă tînărului, a fost să afirme cu tărie ceea ce a și făcut *cu succes*, spunând că „*chiar dacă ar veni încă cu douăzeci de desmințiri de felul acesteia*“ el își va susține toate rîndurile de mai sus minus cinstea tineretelor asupra căreia n'a înzistat.

Odată cu aceasta sfortare, însă, junele Eugen Goga, căci de el e vorba, acum, după ce vi-l'am recomandat îl putem numi, a dispărut de pe firmament.

*

Ce s'a făcut simpatie june? De ce nu dă semne de viață? Iată întrebarea foarte îngrijorată ce și-au pus-o mult timp cetitorii „Românului“...

Ei bine iubii cetitori fiți fericiți. Azi simpatie „prieten“ al dlui dr. Mihali reapare.

— Dar unde era până acum?

— Până acum era aici în Arad, dar nu se manifesta deoarece nu se simția nevoie. Așa sunt oamenii mari. Ei nu vorbesc multe. Ei își fac apariția când se simte nevoie și apoi iar se scufundă în umbră. Nu uitați că el e frate de poet și știe... cum să se poarte...

Iată cum a devenit.

Se anunțase adunarea dela Șiria. Se cerea pentru această adunare un băiat energic cu multă fantazie și oțelit așa fel ca să nu se teamă de desmințiri.

D. Bocu știți e în stare. Dar *d-sa* a avut *boclucuri* a primit multe lovituri „dela toți și pentru toți“ de când cu nenorocita — vorba lui — de primenire.

Și apoi d-sa e director și nu se poate duce.

Ceilalți sunt ori prea simpli ori prea vicleni ce să meargă și astfel am avut simpatia reapariție a *fratelui de poet*.

Fratele de poet și-a făcut datoria.

În darea sa de seamă din Tribuna nr. 278 el a corectat toate discursurile, completându-le în multe părți și dând lecțiuni la fiecare dintre oratori.

Mai întâiu a început cu „prietenul“ său d. dr. T. Mihali, pe care l-a luat de sus, ca între „prieteni“.

Junele n'a fost mulțumit de modul cum s'au tratat neînțelegerile de către autor șibazat „pe cinstea tineretelor sale“ pune d-sa punctul pe i.

„Las că e foarte ușor — zice junele — să găsești motivul hărțușelilor anului acestui a —

dar d. Mihali, dacă a ținut cu orice preț să se pronunțe într-o adunare de țărani asupra acestei chestiuni, atunci trebuia să o lămuirească pe deplin, să o desvăluie în toată gravitatea ei, să spună și d-sa, care n'a contribuit pe față la discuțiile anului acestuia decât cu un slab interviu, cu ce-și motivează simpativul optimism. Căci e foarte ușor să te constituie, așa netam-nesam, în fericit imblânzitor de situații" ș. a.

După ce-l dăscălește bine pe d. Mihali se ocupă puțin de d. Goldiș și despre „Tribuna poporului“ căreia nu perde ocazie de ai face o frumoasă reclamă, fiind convins că țărani „cu judecata rudimentară“ nu vor pricepe că laudele sunt interesante.

După aceia își exprimă următoarea dorință:

„Am fi voit să auzim ce ar fi zis acești țărani cu inimile curate, dacă ori care dintre oratorii de ieri ar fi vorbit despre „Tribuna“ așa cum se scrie la organul autorizat“.

Deștept cum este junele frate de poet aici izbește deadreptul în d. Bocu. Bine d-le Bocu, zice, junele de ce n'ai venit la întrunire să denunți ceea ce scrie Românul împotriva Tribunei să vedem cum te-ai fi ales dela aceasta întrunire unde ne așteptam că comitetul să iasă părțit.

D. Bocu, însă, mare orator, dar foarte egoist, a preferit să nu dea ochi cu Șirienii. Așa în cât chiar de două-zeci de ori dacă l'ar soma junele, d. Bocu saracu tot va tăcea.

După această săgeată îndreptată prin tangentă împotriva dlui Bocu, junele vine la d. dr. Vaida-Voevod.

Stilist din naștere ca orice frate de poet, junele, comite marea generozitate de ai da, dlui Vaida o notă bună relevând forma cuvântării. Cu toată *mustrarea aspră* ce binevoește să-i facă Junele dlui Vaida-Voevod, totuși dat fiind că un stil frumos este pentru un „primenitor“ egal cu cele mai înalte calități politice, nu putem să nu-i fim recunoscători pentru concesiile ce-i face. În schimb pe aceasta temă este nemilos cu d. dr. Mihali „prietenu“ său.

Apoi junele se revoltă că d. dr. Vaida a prevenit pe țărani împotriva eventualilor trădători care i-ar ispiti să iasă din partidul național...

„Ce a voit d. Vaida cu această profetie vrednică de un habotnic care nu-și dă seamă de ce vorbește, nu poate să știe nimeni. De unde și-a scos d. Vaida măcar indiciile unui astfel de fapt care ar fi să urmeze. D. Vaida este dator să răspundă căci este și un public românesc care-ți cere socoteala pentru tot ce vorbești“.

De ce atâta revoltă la acest tânăr pentru simplul fapt că d. Vaida aducând pilda lui Tisza cu Mangra a atras atențiunea poporului să nu se lase ispitiți de falșii români care făcându-se coadă de topor ar voi să-i ademenească din partid și să-i convingă a renunța la programul național, iată ceea ce nu înțelegem.

Pentru acest simplu fapt junele nu-și poate stăpâni indignarea și cu tăria ce i-am cunoscut-o de când cu „Cazul său personal“ d-sa amenință pe d. dr. Vaida că are să răspundă.

După aceasta junele — care are în asemenea chestiuni destulă practică dela „Tribuna“ — se încearcă să arunce zănie între deputați și iarăși se oprește la cazul cu românii trădători de care a vorbit d. Vaida și care-l ustură rău.

Ceeace e surprinzător la acest tânăr oțelit este obsesiunea ce o are că d. dr. Vaida vorbind de „coadă de topor“ ar fi înțeles pe oamenii „Tribunei“. Zice:

„Viitorii candidați împotriva partidului național, ar fi să fie oamenii „Tribunei“. Tu zici, june frate de poet, d. Vaida n'a spus nicăiri așa ceva. D. dr. Vaida a vorbit de Mangra și de Tisza. Unde a spus așa ceva?

Ce-l face pe junele frate de poet să-și închipue că cineva vorbind țărănilor de oameni cari s'ar putea face coadă de topor și i-ar ademini să se lapede de partid și de programul partidului, nu poate să se gândească decât la oamenii „Tribunei“?

Iată ceea ce dorim să știm, și ceea ce de sigur mulți români ar dori să știe.

La d. Goldiș, junele frate de poet face numai vre-o cinci inexactități, semnificativ este și aci tonul acru al junelui față de d. Goldiș pentru-că oratorul a atras atențiunea țărănilor asupra primejdiei ce-i amenință cu maghiarizarea bisericeii.

În sfârșit ultimul de care se ocupă este d. dr. Șt. C. Pop, care a vorbit cel din-*intâiu*.

D. Șt. C. Pop amintește frățiorului de poet o chestiune penibilă. Anume aceia cu Buda-Pesta-București.

Aci junele face... spirit....

Precupat de ideea că orice mișelie la care se tace aluzie nu poate să vizeze decât „Tribuna“ dsa îndată o vede într'unul din personajele anecdotei cu dogele, Veneției.

Aci a comis o altă mincinoasă care însă i-se iartă de oarece dsa era încă copil pe vremea aceia. A spus că d. Șt. C. Pop este fiul politic al Tribunei.

În situația în care este astăzi acest pamflet clandestin e o plăcere să-i fii tată dar fiindcă a fi fiul al ei ca d. Goga vorbim de poetul, este chiar o nenorocire, suntem datori să lămurim.

D. Șt. C. Pop este acela care a înlesnit nenorocitului Russu Șirianu cauțiunea pentru înființarea Tribunei.

D. Oncu și cu d. Ciorogar pe atunci nici nu voiau să știe de una ca asta. Dacă d. Șt. C. Pop, unul deci dintre părinții ei este astăzi terfelit de organul clandestin, după ce atâția ani ia înlesnit vieța, nu e de mirat pentru publicul care știe că și nenorocitul de Russu Șirianu a fost mai târziu dat afară, după cum nu-i de mirat nici faptul că fratele de poet, după istoria „Convorbirei“ cu „prietenu“ său d. dr. Mihali și cu „cinstea tineretelor“ mai scrie așa cum scrie.

Dacă este d. Bocu director de ce n'ar fi junele frate de poet redactor primenitor și băiat de spirit?

Biciușcă.

Situația critică în Turcia

Răscoale sângeroase în Constantinopol

Criza internă din Turcia a ajuns la un punct probabil fatal.

Ieri sosise știrea despre formarea noului guvern, care va rezolvi chestia referitoare la dreptul sultanului de a contra-manda ori dizolva camera în timp de război, iar azi sosesc știri despre desordini interne și despre uciderea marelui fiu al Turciei, *Mahmud Sefket pașa*, ministru de război.

Știrea aceasta nu este confirmată oficial, dar ea inspiră îngrijorări serioase în cercurile politice turcești.

Nouă răscoală?

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger“ i-se anunță din Sofia: Știri sosite aci din Constantinopol spun, că în Constantinopol a izbucnit răscoală. Se afirmă, că revoluționarii au ucis pe *Mahmud Sefket pașa*, ministru de război și că corpul de armată din Drinapole a plecat spre Constantinopol. Ambasada turcească din Berlin desmintește știrea aceasta.

Noul guvern.

Constantinopol. — Noul cabinet e format. Miniștrii de război, marină, externe, justiție și efkaf își vor păstra fotoliile.

Au fost numiți: senatorul *Aristidi* ministru de agricultură și comerț, *Emrulah*, deputat jun-turc și fost ministru, ministru de instrucție. Deputatul armean, independent, *Zehard*, a refuzat să primească portofoliul ministerului de poștă și telegraf, fiindcă armenii nu voiesc să primească un portofoliu de rang mai mic. În scopul de a-i câștiga pe partea lor junii-turci au promis grecilor, că mai târziu ei vor preda lui *Aristidi* portofoliul ministerului de justiție și le-au mai promis, că le vor împlini toate dorințele. Însă grecii șovăiesc, fiindcă ei pe *Aristidi* nu-l țin de omul lor.

Conducerea ministerului de interne la care este numit *Talawt bey*, va fi încredințată în mod provizor lui *Memduh*, ministru de justiție. *Ibrahim Sussa*, effendi (catolic sirian) este numit ministru de poștă și telegraf, iar *Sinapian*, fost ministru de agricultură (armean catolic), va fi numit ministru al lucrărilor publice.

Dizolvarea camerei.

Constantinopol. — Independenții continuă mediarea de împăcare între partidul june-turc și între opoziția liberală. Referitor la §-ul 35, ei au propus, ca sultanul să aibă dreptul de a contra-manda ori cu aprobarea senatului de a dizolva camera în timp de război. Junii-turci susțin, că proiectul acesta nu va mulțumi pe sultanul. Tratativilor se continuă și mâne. Independenții au rupt orice comunitate cu opoziția liberală.

Constantinopol. — Marele vizir din nou va pune la ordinea zilei proiectul referitor la modificarea §-lui 35 a constituțiunii. În cazul respingerii proiectului, marele vizir din nou își va prezenta sultanului demisia.

După rezolvirea definitivă a reformei constituției, camera va fi dizolvată și se va forma un cabinet din membrii partidului june-turc.

Atentate cu bombe.

Salonic. — La Halep, aproape de Köprülü, a avut loc o ciocnire între miliția turcească și o bandă bulgară. După o luptă de două ore banda bulgară a fugit, lăsând pe terenul de luptă 5 morți. Turcii au avut o pierdere de 1 mort și 2 răniți.

Cel mai frumos cadou de Crăciun pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul Din cele trecute vremi, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Marea manifestație românească din Siria

— Sfârșit. —

Cuvântarea d-lui dr. Victor Boutescu.

Mare meșter al cuvântului și cunoscător al stărilor noastre de astăzi și din trecut, d. Goldiș a arătat icoana statului acestuia și icoana vieții noastre, a românilor în acest stat.

Ați văzut ce e statul acesta pentru noi. Ați văzut ce putere are statul acesta. Vi-s'a arătat cum acest stat care ar trebui să fie în slujba noastră ca și în slujba ungarilor, fiindcă statul suntem și noi, ați văzut cum acest stat urmărește să pună stăpânire pe toate așezămintele noastre spre a ne avea așa cum putem și noi să plăcem tuturor trântorilor țării acesteia.

Intre cele 20 milioane de suflete din țara asta sunt 3 milioane și jumătate numai români. Statul își capătă puterea lui cea mare prin dările pe care le plătim noi românii ca și alte neamuri — dar în totdeauna în măsură mai mare ca bogății — statul își mai capătă puterea prin copiii noștri pe cari îi dăm cătane. (Intreruperi: ca să-i omoare cu limba ungurească și acolo!)

Statul acesta fraților, nouă ne este dușman. El ne este dușman. Ați văzut din spusele d-lui Goldiș, că el caută să ne fie dușman pe toate potecile.

Ne e dușman în justiție, în administrație; ne-a intrat dușmanul în școală — statul, pe care-l ținem cu bani și cu cătane — acum vrea să ne intre în biserică. Și o intra el statul și în biserică dacă l-am lăsa să intre cum l-am lăsat să intre și în școală. (Intreruperi: Mai bine murim! Jos cu ei!)

Dacă statul ar lucra spre binele și spre fericirea popoarelor, atunci el ar fi cea mai mare putere. Altfel el se ține numai cu corupția și cu puterea baionetelor — și așa statul nu e o putere, fiindcă el se găsește în apărarea împotriva poporului despoiat de drepturi.

— Iar poporul odată și odată tot are să biruie pe stat, fiindcă dreptatea trebuie să biruie odată.

Statul numai până atunci reprezintă puterea cu neputința de a fi învinsă, până când are ca temelie binele și fericirea tuturor popoarelor țării. Câtă vreme însă favorizează un popor față de celalalt, o clasă față de cealaltă, n'avem de ce să ne temem. Trecut-au vremi și mai grele — cum ne învață istoria popoarelor. În baza legiurii și a așezămintelor statului erau pe vremuri sclavi și stăpâni, robi în rândul vitelor și cine ar fi crezut dintre robi, că vor ajunge oameni în rând cu oameni. Și au ajuns — nu deodată, ci treptat. Din robi s'au făcut iobagi, mai mult decât robii, dar mai puțin decât oamenii. Și iobagi au fost, chiar moșii, ba chiar și părinții noștri — și cine ar fi crezut acum 60 de ani, că acești iobagi, slujitori stăpânului lor, în temelia legilor țării vor ajunge cetățeni, în cadre constituționale. Ei bine, acum e rândul, ca aceste mincinoase cadre constituționale (Intrerupere: Să le spargem!) Și în locul lor să ridicăm așezămintele țării și legiurii ei la acea înălțime, de unde să se reverse binele și fericirea asupra tuturor nedreptăților de astăzi.

Unealtă pentru ajungerea acestui scop — ni-e sufragiul universal și scopul ni-l vom ajunge, pentru că adevărul și dreptatea sunt pe partea noastră.

Cronica veselă

Noui surprize ale beduinului

Socotind după cea din urmă scrisoare cu care s'a învrednicit „Tribuna“ din pana distinsă a Șoricului nostru național — noi cei dela „Românul“ avem tot cuvântul să ne mândrim: beduinul pare a fi intrat în convalescență. În special, comitetul nostru național, care iera serios îngrijat din această parte, comitetul care în cursul unui an întreg a avut să se resimtă serios de loviturile beduinului nostru însălbătăcit; da, comitetul național are serioase motive să se bucure. În primul rând

nu mai ie atacat în bloc. În întreaga corespondență — și Șoricu întotdeauna scrie lung — nu întâlnim din bogatul dicționar politic anchiziționat de beduin decât odată „frunțaș dintâi“ (vorbe tari și pline de ironie) și nici odată „Valerică dela Turda“.

Conducătorii partidului național, deci, se pot reculege din harța șoricărilor fără sfârșit în cari i-a ținut beduinul nostru nemilos un an întreg.

Totuși să credem oare că s'a deschis o perspectivă de împăcare între amicul necunoscutului (pretinsul amic, după cum vom dovedi mai la vale) și între comitetul național?... Ori poate tot comitetul național, de atâtea vreme hărțuit de acest Achile al cafenelelor va avea să poarte ponosul atâtor partide pierdute la table. Știm noi, ce să credem? Putem și noi ce ne rezervă viitorul apropiat?... Pentru ce să dăm tot frâul bucuriei noastre?... Pentru ce? Pentru ce să vie deziluzia amară? Când și cui a inspirat Șoricu siguranță?... Vai, după atâtea triste experiențe, noi cei pățiți, nu ne putem cânta bucuria decât în surdina...

Trebuie, însă, să recunoaștem, și cu noi împreună să o recunoască cititorii că tot a mai avut clipe de liniște comitetul de când am început să-l gădilăm pe beduin și chiar să-l scărpinăm câte-odată, iar dacă une-ori nu l-am putut ajunge cu mâna pe ursuleț, ca să-l facem să salte, nu e vina noastră dacă a trebuit să folosim une-ori și biciul.

Dar pentru ce să mai pomenim beduinului de biciu acum, când el însuși caută să ne dovedească îndreptarea lui; căci iată ce spune în „scrisoarea“ de care ne ocupăm, făcând o aluzie și la romanul lui nenorocit cu necunoscuta:

„Știrile de senzație, aventurile scandaloase ocupă tot mai puțin loc. Chiar și discuțiile în chestiuni politice par a fi luat o formă mai urbană...“

Recunoaștem! — și bucuria ne-am arătat-o cu câteva rânduri mai sus.

Dar mai la vale beduinul nostru face unele afirmații cari ne-ar putea îndreptăți să-l credem trecut și prin convalescență. Aceasta e poate cea mai mare biruință din câte am avut până acum. Pentru că nu atunci când poți face pe cine-va să sbiere la ghiontul ce i-ai dat poți spune că ți-ai atins scopul, ci atunci când îl faci să vorbească cu minte ori să tacă.

În cele ce urmează clientul nostru nu numai că dă unele percepțe gazetărești cari îi fac onoare după atâtea isprăvi neghioabe ci, în mod indirect recunoaște toate neghioabele de cari s'a făcut vinovat. Desmintirile celor două interviewuri, desmintiri pe cari Anchise însuși le-a lăsat să cadă ca un biciu pe capul beduinului nostru, au avut, fără îndoială, un rol în această schimbare grabnică de atitudine. Nu mai puțină în fluentă va fi avut asupra prințului bavarez și simpatia pe care necunoscuta o manifestă dela o vreme față de redacția noastră... (Dar în ceia ce privește necunoscuta rezervăm mai la vale strajnice surprize).

Dar iată rândurile cari au înzecit simțiile noastre față de Șoricu:

„E spiritul nou al vremii, care spune că în toate trebuie păstrată o măsură, că nu trebuie să riști nici o flecărie. Până nu poți dovedi un fapt, nu trebuie să-l lansezi și să încingi în jurul lui o discuție sălbatecă. E spiritul nou al vremii care ne spune că nici o flecărie nu rămâne nepedepsită...“

Și iarăși mai la vale făcând aluzie al d. Bocu, în spinăria căruia are aierul să pună

toate nenorocirile — cari i-au căsūt pe cap de câteva vreme:

„Nu trebuie să se încurajeze nulitățile, cari ajungând la convingerea nimicniciei lor, le vedem apoi vânzându-se celui dintâi cumpărător, spre a fi pus la cea mai înjosibilă muncă, spre a calomnia și minți...“

Dar ceia ce ne-a dispus îndeosebi pentru beduin astăzi, e o nouă carte postală adresată de el unuia dintre redactorii ziarului nostru (e vorba de acela care a fost la poalele munților apuseni, mai mult ca să fure mințile necunoscutei spre a o câștiga pentru „Românul“ decât spre a câștiga simpatiile lui Anchise lucru de care nu avea nevoie fiind și el „monocord“.

În această a două carte postală — care după cerneală s'ar părea că a fost scrisă tot la cafeneaua Kübler — se mai găsesc câteva injurături și vorbe murdare, dar între ele și unele cuvinte înduioșătoare, cari ne-au îndreptat că beduinul nostru în părerea lui de rău pentru neghioabele unui an întreg de primenire, suferă:

„Ca să ai colecția completă (de injurături! Nota celui cu interviewul dela poalele munților apuseni...) îți mai scriu: că... că ai crezut să faci pe grozavul, batjocurind numele celui ce ți-a fost odată prieten... că i-am scris și lui Bulgăraș să vadă unde te-a dus sufletul...“ etc. etc.

După acest apel desnădăduit pe care beduinul nostru nefericit îl face la generozitatea rivalului său, vine și cade ca un trăsnet poate cea mai grea nenorocire peste capul, care a făcut atâtea boclucuri „Tribunei“.

Căci iată ce ne scrie necunoscuta, acum pentru a doua-oară:

„Dragă domnule redactor,

Tot ce-a fost, tot ce-am nădăduit cu Șoricu (sic) a fost un vis urât. Prostia pe care a făcut-o, acum pentru a doua-oară cu moșu Anchise la Muntele de pietate, l'a compromis în ochii tuturor, iar eu mi-am pierdut toate iluziile. Cum se încumetă să păcălească lumea astfel?... De azi, am înapoiat „Tribuna“ și voi ceti cu religiozitate pe viitor numai „Românul“ — iar lui i-am scris o ilustrată la Kübler să mă lase în pace, să nu-mi mai tot trimită ilustrate. Ocupe-se de lucruri de senzație, retragă-se în lumea sufletului său; „ori eine ar fi el“ nu vreau să-i mai citese vorbăria fără legătură, fără cap și fără sfârșit (necunoscuta probabil n'a cetit cea din urmă scrisoare din „Tribuna“).

D-voastră ce mai faceți?... Ce plăcere mi-a făcut când a-ți fost aici (când cu interviewul. Nota corect.) Ce frumoasă a fost plimbarea aceia prin pădure, după ce ne-am despărțit de moșu Anchise...“ (urmează lucruri fără interes pentru cetitor).

Când am fi voit să ne bucurăm mai mult de Șoricu, pe capul lui, săracu, cad numai belele.

Bucuria noastră nu poate fi așa de mare că am câștigat prin necunoscuta o nouă simpatie, fiindcă ni-e teamă să nu-l pierdem pe Șoricu, care e bucuria tuturor....

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Războiul italo-turc

Azi din nou sosesc știri despre pace. O telegramă din Paris aduce știrea, că domnitori și guverne stăruiesc atât la Constantinopol cât și la Roma, în scopul legării încă în luna aceasta a unui armistițiu între Turcia și Italia, după care imediat ar urma împăcarea definitivă. După știri din Constantinopol se asigură, că turcii tineri tot mai mult simțesc necesitatea păcii, dar că ei până acum perzistă pe lângă condițiunea imposibilă de a se recunoaște suveranitatea sultanului în Cirenaica.

Impărțirea Tripolisului.

Roma. — Ziarele anunță, că după războiul guvernului — imitând exemplul romanilor vechi — va împărți între soldații luptători, adică între urmașii soldaților căzuți în război o parte din pământurile din Tripolis.

Nouille operațiuni navale.

Roma. — Prințul abruților, care primise un concediu de două săptămâni, a primit ieri seară o telegramă, prin care este invitat să plece imediat și să primească comanda flotei de încrușițoare care ancorază în fața portului Tarento.

Se crede deci, că în curând se vor începe noi operațiuni navale.

Răniții și familia regală italiană.

Neapol. — Regele Victor Emanuel, regina Elena și Umberto moștenitorul tronului petrec aci și zilnic cercetează spitalele, în care se află răniți aduși de pe câmpul de război. Familia regală adresează fiecărui soldat rănit cuvinte mângâietoare. Regele petrece mult timp lângă paturile ofițerilor și le cere să-i istorisească amănunțit împrejurările între cari ei au fost răniți.

Știri de pe câmpul de luptă.

Tripolis. — Turcii au părăsit oaza Bir-Tobras pe care italienii imediat au ocupat-o.

*

Tripolis. — Agenția Stefani anunță: Numeroase patrulare de cavalerie au plecat să facă recunoașteri spre sudvest dela Ainzara, fără ca să întâlnească trupe inamice. În zona ocupată e liniște.

*

Roma. — Torpilorul „Cigno”, care făcea recunoașteri în partea vestică a litoralului, a trimis 60 granate asupra taberei turco-arabe din fortul Foron. Mulți turci și arabi înarmați și călăreți au fugit.

În ajutorul unor complicații grave.

Bruxelles. — „L'Independence Belge” publică o scrisoare din Turcia, în care se arată, că situația e cu totul disperată. Pretutindeni e mizerie și nesiguranță și toată viața comercială și industrială stagnează. Toate popoarele sunt în fierbere și gata să se răscoale iar din afară amenință zeci de primejdii.

Primul ministru bulgar Geșef abia mai tine în frâu pe bulgari.

În Serbia domnește mare neliniște.

Austro-Ungaria își mărește garnizoanele din sudul Bosniei.

Munteneștii e gata de război, iar Rusia stă în Persia cot la cot cu turcii din districtul Urmia, pândind prima ocaziune de ciocnire.

Constituția care era menită să salveze Turcia, a devenit un instrument de moarte din cauza sfâșierilor interne, rezultatul libertăților așa cum le înțeleg turcii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 ianuarie n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, vânturi, pe alocurea, mai cu seamă la ost ploi și neînsemnată schimbare în temperatură.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, vânturi, pe alocurea ploi și frig.

Temperatura la amiază a fost de 6.6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'65
„ „ maiu	„	11'53
„ „ octomvrie	„	10'80
Secară pe aprilie	„	10'21
„ „ octomvrie	„	8'78
Cucuruz pe maiu	„	4'42
Cucuruz pe iulie	„	8'45
Ovăș pe aprilie	„	9'63
„ „ octomvrie	„	8'12

Se caută la „Românul” un bun corector, serios muncitor și cu pregătire suficientă. Oferte la ziar.

Adeziune. Primim următoarele: Mult stimat dle Goldiș! Îscălesc și eu scrisoarea de aderență adresată de studenții români din Budapesta către domnii dr. Teodor Mihali și dr. Vasile Lucaciu.

Cauza întârzierii e, că am lipsit din Lipsca 2 săptămâni, făcând o călătorie în nordul Germaniei.

Lipsca 2/1/912. Cu distinsă stimă, Horia Avram stud. în litere.

Dramă nouă. În curând va apare la București „Maica cea tânără”, dramă într'un act de d. Emil Isac. Prețul unui exemplar este 1 cor.

Cunună eternă. Ca răscumpărare pentru cununa pe sicriul repausatului tânăr Aurel Beleş, reuniunea femeilor române din Arad a mai primit câte 20 de coroane dela P. O. d. Vasile Beleş și soția (Arad) și d. Aurel Beleş și familia (București). Darurile acestea s'au adăos fondului pentru zidirea școlii de fete și reuniunea exprimă și pe această cale sincere mulțumiri nobililor donatori.

Conferința d-lui Tzigara Samurcaș în Lugoj. Marți în 28 decembrie 1911 (9 ianuarie 1912) a treia zi de Crăciun, va avea loc sub egida Reuniunii femeilor române din Lugoj și cu concursul binevoitor al Reuniunii române de cântări și muzică din Lugoj sub dirigența d-lui I. Vidu, în beneficiul cantinei școlare a elevilor dela școlile populare confesionale române din Lugoj conferința d-lui dr. Al. Tzigara Samurcaș despre arta română cu proiecțiuni de schiopticon.

Programul: D. Vassiliu: Concert bisericesc, cor mixt, exec. de reuniunea română de cântări. Din domeniul artei noastre, conferință cu proiecțiuni de schiopticon, de directorul muzeului etnografic din București: d. dr. Al. Tzigara Samurcaș. E. Mezzetti: Spre lumină, cor mixt, exec. de reuniunea română de cântări. Inceputul la ora 8 seara. Prețul locurilor: Lojele nr. 5—13 din etaj 10 coroane. Lojele nr. 1 și 17 din etaj, A—E și 1—12 parter 8 coroane. Lojele nr. 2—4 și 14—16 din etaj 7 cor. Parchet și-rele I—IV 2 cor. 50 fileri. Șirele V—X 2 cor. Șirele XI—XIV 1 coroaună 60 fileri. Galerie loc numerotat 80 fileri, loc de stat 50 fileri. Bilete se capătă în băcănia d-lui L. G. Joanovits, piața Izabela și seara la casă.

Disolvarea partidului croat autonom. În conducerea partidului croat autonom încă de mult s'au ivit divergențe de păreri, cari după alegeri s'au agravat mult cauzând disolvarea partidului. Depu-

tații Horvát, Milobar, Prebec, Natluca și Ioan Frank, cari formau până acum statul major al partidului vor părăsi partidul spre a forma o nouă grupare politică. Restul partidului autonom sub conducerea lui Mile Starcević va porni cea mai aprigă luptă contra banului, iar în sabor va sta alături de coaliția sârbo-croată. În cercurile electorale vor porni o agitație contra guvernului.

Adunarea generală a Sindicatului ziaristilor români din România. Duminică s'a ținut, în localul ziarului „L'Independence Roumaine”, adunarea generală ordinară a „Sindicatului ziaristilor”.

D. I. Procopiu, președinte, a rostit o cuvântare despre situația morală și materială a sindicatului, arătând de cât se bucură această instituțiune în țară și în străinătate. Între altele președintele amintește participarea sindicatului la congresul internațional al presei ținut la Roma, și invitația primită la serbările pentru încoronarea regelui Angliei.

După cum se știe, sindicatul ziaristilor a fost reprezentat la congresul din Roma piin d-nii Procopiu, președintele, și M. Mora, membru în comitet, iar la serbările încoronării din Londra prin d-nii Const. C. Bacalbașa, deputat, și G. Ranetti, membru în comitet.

În ceea ce privește chestiunea de solidaritate dintre membrii sindicatului, președintele amintește banchetul dat de colegii d-lor Const. și I. Bacalbașa, în urma alegerii primului ca deputat și a numirii celui alt ca director general al teatrelor, precum și incidentul dela adunarea deputaților, când toți ziaristii parlamentari s'au solidarizat și n'au intrat în tribuna presei până nu li-s'a dat satisfacție.

Cu privire la partea materială a sindicatului, d. Procopiu a arătat că veniturile merg crescând, iar instituția dispune azi de un capital de 167.000 de lei.

La primăvară se vor începe lucrările pentru clădirea localului acestui sindicat, pe locul din bulevardul Carol, donat de primăria capitalei. Actualmente se lucrează la planurile acestui local. Adunarea generală a aplaudat frenetic expunerea președintelui.

S'a citit apoi darea de seamă despre mersul încasărilor și cheltuelilor. Din această dare de seamă rezultă că încasările au fost de 32.569 lei 87 bani, iar cheltuelile de 12.248 lei și 60 bani. A rămas un excedent de 20.000 lei 27 bani. Din acest excedent, 20.000 lei au fost afectați la fondul pentru imobil, așa că acest fond este azi de 40.000 de lei. Adunarea generală a dat descărcare comitetului de gestiunea sa pe 1911.

D-nii Al. Hodoș, I. Bacalbașa și M. Mora, membrii în comitet, ale căror mandate au expirat, au fost realeși.

S'a procedat apoi la alegerea de noi membri. Au fost aleși d-nii: Scarlat Lahovari, directorul ziarului „La Roumanie”; T. Piașani, directorul ziarului „Epoca”; G. Hristodorescu, I. Scurtu, I. Vasiliu, V. Savel, R. Dragomirescu („Seara” și „Minerva”); Leontin Iliescu, Al. Tisescu („Universul”); N. Georgescu „Epoca”; Iosif Nădejde, G. Constantinescu, G. Metaxa-Dora, N. Misirlu „Adevărul” și „Dimineața”, toți membrii activi; Barbu Voinescu „Epoca” și „La politique”; I. Șurculescu-Cernățeanu „Universul” și Luca Brânză „Seara”, auxiliari.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

x Articoll de tombolă și pentru cadouri, în alegere uriașă, se află pe lângă prețurile cele mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Cadouri de Crăciun și Anul-nou

poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.

ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.

Depozit mare în brilante, juvaricale, arginterie și oroloage.

REGATUL ROMANIEI

PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5029/1911 Decembrie 14.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în zilele de **11, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 26, 28, 31 Ianuarie** și **3, 4, 7, 9, 11, 13, 15, 16 Februarie 1912, la ora 9 a. m.** se va ține la „Direcția Pyrotechniei Armatei”, licitație publică prin oferte închise, în conformitate cu legea contabilității generale a statului, pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

Tot de odată se pune în vederea concurenților că ofertele trebuiesc întocmite pe serii de materiale cu arătarea în parte a cantităților și cu prețul unitar și total, spre a se înlesni comparațiile, cunoscând că se pot primi oferte și pentru mai puține feluri de materiale din serie sau chiar numai pentru un singur fel.

Supra oferte nu se primesc.

Nu se vor lua în seamă considerându-se ca neavenite ofertele care ar cuprinde alte condițiuni de cât cele prevăzute în caetul de sarcine și presenta publicație.

Doritorii de a concura pot lua cunoștință de felul materialelor și condițiunile caetului de sarcine în toate zilele de lucru dela ora 8—11 a. m. și de 3—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Concurenți odată cu presentarea ofertei vor depune și garanția de 10 la sută din valoarea furniturii.

Ofertele neînsoțite de garanție suficientă se vor considera ca neavenite.

Garanția se poate depune în numerar sau în efecte până la suma de 1000 lei, iar dela această sumă în sus nu se va primi decât în recepisa „Cassei de depuneri și Consemnațiuni.

Directorul Pyrotechniei
Colonel **Hepitu.**

Capul Secției 6-a
Locotenent **Dumitru.**

NOTA de zilele în care se vor ține licitație publică pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

11 IANUARIE 1912.

173 mt. păstav pentru reguloare.
651 mt. americană graosă.
776 mt. organtin de mătase
140000 mt. șiret alb.
1898 buc. lavete.
10 kgr. 600 gr. ață de mătase
2025 mosoare ață de însăilat
10620 mt. șiret de gris.
2150 mt. benzi de olandă.
14200 mt. pânză de dril
230 kgr. ață gris specială
32 mt. madipolon
4588 perechi mănuși de bumbac.

13 IANUARIE, 1912.

8000 kgr. degetare de oțel p. cămașa glonțului
La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

14 IANUARIE, 1912.

1760 kgr. uleiu de rapiță.
1785 kgr. ulei mineral
10 kgr. seu topit
144 kgr. 500 gr. vaselină albă.
2437 kgr. untdelemn
33 kgr. unsoare consistentă
1205 kgr. 500 gr. săpun ordinar
162 kgr. hidrol
325 kgr. săpun de glicerină.
20 kgr. unsoare pentru mașini de cusut.
100 kgr. benzină.
92 kgr. ulei de stearină.
682 kgr. vaselină galbenă.

17 IANUARIE 1912.

96345 kgr. benzi de oțel pentru încărcătoare.
La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

19 IANUARIE 1912.

159 kgr. terpentin.
134 kgr. 750 gr. șelac în tăqlițe orange.
9 cutii tibișir.
570 kgr. clei ordinar.
3 kgr. prusist de potasiu.
450 kgr. scrobeală albă.
861 kgr. 500 gr. acid azotic,
5188 kgr. acid sulfuric.
3 kgr. tibișir (cretă).
1 kgr. drachenblut.
257 kgr. 500 gr. sodă caustică.
200 buc. tibișir albastru.
142 kgr. terpentin de veneția.

10 kgr. ferdevais.
1 kgr. 500 gr. astfallak.
2 kgr. goldlak.
5 kgr. 500 gumi gut.
2 kgr. vernice galben
80 kgr. ceară galbenă
71 kgr. ceară albă în rondole.
18 kgr. colofoniu.
13 kgr. nigrosin.
6 kgr. gumi eleni.
18 kgr. 500 gr. gumi mastic.
3 kgr. carbonat de amoniac.
1900 kgr. clei de plante rusec.

21 IANUARIE 1912.

7 kgr. oțel 1/2 rotund.
373 kgr. pțel rotund turnat special.
383 kgr. oțel lat turnat special.
75 kgr. oțel pătrat turnat special.
600 kgr. oțel special pentru seule mari.
100 kgr. oțel rotund Gussthal.
240 kgr. oțel rotund maleabil.
108 kgr. oțel rotund Bessemer.
20 kgr. 500 gr. tablă de oțel.
27 kgr. 300 gr. oțel rotund diamant.
58 kgr. oțel lat rapid.
74 kgr. oțel pătrat rapid.
30 kgr. oțel lat Gussthal.

La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

23 IANUARIE 1912.

213 kgr. fer lat.
105 kgr. fer rotund.
1570 kgr. tablă de fer.
4000 buc. tablă albă pentru agrafe 40 la ladă.
87 kgr. tablă de zinc.

26 IANUARIE 1912.

29220 kgr. plumb.
1480 kgr. antimoniu Regulus.
254 kgr. 600 gr. bismuth.
650 kgr. benzin do staniu.
La această licitație nu pot lua parte decât Cassele invitate special.

28 IANUARIE 1912.

22700 buc. etichete pentru cutii
103720 buc. etichete pentru lăzi.
2460000 buc. etichete roșii pentru cutii.
2400000 buc. etichete roșii pentru șiret.
64000 buc. etichete roși pentru lăzi.
360000 buc. etichete albe pentru lăzi.

26000 buc. etichete speciale cu anul de fabricație al pulberii.
28000 buc. etichete albe tip. 1.
18,000 buc. schite albn tip 2.

31 IANUARIE 1912.

6100 buc. nituri de fer.
28 kgr. 500 gr. sârmă de oțel.
14 kgr. 500 gr. sârmă de oțel coardă de pian.
1 kgr. 500 gr. pânză de oțel pentru arcuiri.
10 kgr. s rmă de oțel în vergi drepte.
130500 buc. șuruburi de fier pentru lemn.
41 pachete ținte de fier.
1200 buc. nituri de aramă.
257 kgr. sârmă de alamă.
127 buc. ferăstrae pentru metal.
70 gr. sârmă de platină.
57 buc. tocile carborundum.
53 kgr. sârmă nichel.
1 kgr. 500 gr. compoziție de argint pentru lipit.
100 buc. tuburi pentru cronograf de argintat.
10 buc. biureți mari pontru uns.
20 buc. biureți mici pentru uns.
221 buc. mânere de piele.

3 FEBRUARIE 1912.

1645 buc. burghie spirale.
8 buc. cuțite circulare.
300 buc. cifre de oțel.
2 stampilă cu dată rotativă
15 buc. ferăstrae circulare.
120 buc. bile de oțel.
1 serie bile de oțel pentru laminat.
152 buc. burghie de 5 mm.
1667 buc. pile diferite.
370 buc. pile de ciasornicar.
20 buc. pile de ferăstrău.

4 FEBRUARIE 1912.

1409 kgr. bumbac pentru șters mașini.
450 kgr. postav pentru curățit.
5484 coli pânză șmirghel.
77 kgr. praf de șmirghel.
117 kgr. alcool cu aldeidă,
1172 kgr. alcool cu șelac.
1516 kgr. gaz ordinar.
1500 kgr. petrol regal Wachintong.
109 kgr. sare ordinară.
20 kgr. frânghie.
25 buc. vopsea zinober (aquarelle).

7 FEBRUARIE 1912:

14 m3.400 scânduri de brad.
0 m3.240 lemn de cărven.
6 m. 1. lemn de frasin.
47350 kgr. lemne de fag pentru foc.

8870 kgr. rumegătură de ferăstrău.
60 buc. lemn de corn.
170 buc. doage de stejar.

9 FEBRUARIE 1912.

3375 coale hârtie filtru.
5 kgr. hârtie de gloanțe.
29120 coale hârtie galbenă subțire.
252 kgr. hârtie albă coale mari.
7 kgr. tuș negru chimic.
30 buc. cutii cu tampon pentru tuș.
1180 coale hârtie vegetală.
625 mt. hârtie pergament.
40 mt. hârtie de calc.
40000 kgr. carton galben.
11 kgr. carton lustruit.
465 buc. carton galben pentru capace.

11 FEBRUARIE 1912.

209 buc. pensule diferite.
18 buc. pensule late.
2 buc. pensule pentru fulminat.
170 buc. pensule păr de câmilă diferite.
9 buc. pensule păr de biber.
65 buc. pensule (periute) pentru uns

13 FEBRUARIE 1912

61760 Kgr. rondelari mari pentru tuburi de 120 mm.
La această licitație nu poate lua parte decât
Cassele invitate special.

15 FEBRUARIE 1912.

1500 ace ordinare.
1100 ace de mașină.
52000 buc. catarâmi dupe model.
100 buc. agrafe pentru curele.

16 FEBRUARIE 1912.

173 Kgr. 500 benzi de alamă pentru capse.
62 Kgr. aramă în bare.
100 Kgr. tablă de aramă.
9335 Kgr. alamă în bare de 33,5 mm.
264 Kgr. alamă în bare de 7,5 mm.
42 Kgr. tablă de alamă.
1650 Kgr. degetare de aramă pentru glonțul de
revolver Md. 96.
4100 Kgr. degetare de alamă pentru tuburi de
revolver Md. 96.
30 Kgr. 500 benzi de aramă.

La această licitație nu pot lua parte de cât
Cassele invitate special.

Directorul Pyrotehniei
Colonel **Hepitu.**

Caut

un tânăr român, notar diplomat,

care ar ocupa postul de subnotar în un
cerc curat românesc. La caz de ar cores-
punde, poate avea șanse de a fi ales notar,
în timp scurt. Ofertele să se trimită la
administrația foii.

Schultz Lajos

comerciant de caș, unt și zaharicale.

ARAD, Strada Weitzer János Nr. 9.
Telefon Nr. 733. — Adresa pentru telegoame: Schultz, Arad.

In vederea sărbătorilor apropiate ofer:

1 sticlă de asu Tokaj, de a lui Dr. Szabó . Kor. 3.—
1 „ „ din podgor. dela Tokaj „ „ 1.50
7/10 lit. roșu de Baraka, de a lui Szalay . „ 1.20
1 „ șiller „ „ „ „ „ 1.—
tot soiul de rumuri, licoruri atât engleze cât și din patrie,
cognacuri, vinarsuri de drojde, silvoriu vinarsuri jupen,
destilațiuni de persece etc. Am depozit permanent în casuri
proaspete, din patrie și străinătate. Sardele, păstravi și
alte soiuri de pești în oleu. Cu deosebire ofer pentru serate:
păstravi de mare cu aspic, în cutii dela 1—2 litre, pe lângă
cele mai avantajoase prețuri. Brânză Liptó, rochefort cu
unt, șalată de pește. Ciocolată de Suchard, bonboane,
prăjituri pentru ceai. Șampanie Törley și Transilvania.

Rugând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

SCHULTZ LAJOS,

ARAD, STRADA WEITZER-JÁNOS Nr. 9.

Depozit mare spre alegere
de
zaharicale pentru Crăciun
se capătă la

MESSER ILLÉS

comerciant de zaharicale,
: ciocolade și poame. :

Strada Deák-Ferenc Nr. 4.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului romă-
nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în
Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și la alte foruri, orice informații co-
merciale și în general în orice cauză dau în
restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rez-
olvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlociri comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detailate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, execută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătare.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-
gazinul meu voi vin-
de-o cu prețul de
cumpărare, unii arti-
coli chiar și sub acest
preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui ca-
douri de Crăciun și
Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde
veți afla obiectele potrivite, mai
ieftin ca ori unde. Să vinde în
săptămâna asta și până când
am din rezervă; confecții pentru
dame și fete; articoli de blă-
nărie, mufuri; toalete bine croite,
bluze, postavuri, parcheturi,
pânze și ștergare pe lângă pre-
țuri uimitor de ieftine. Mătase
curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel
de articoli corespunzători
pentru cadouri de Crăciun.

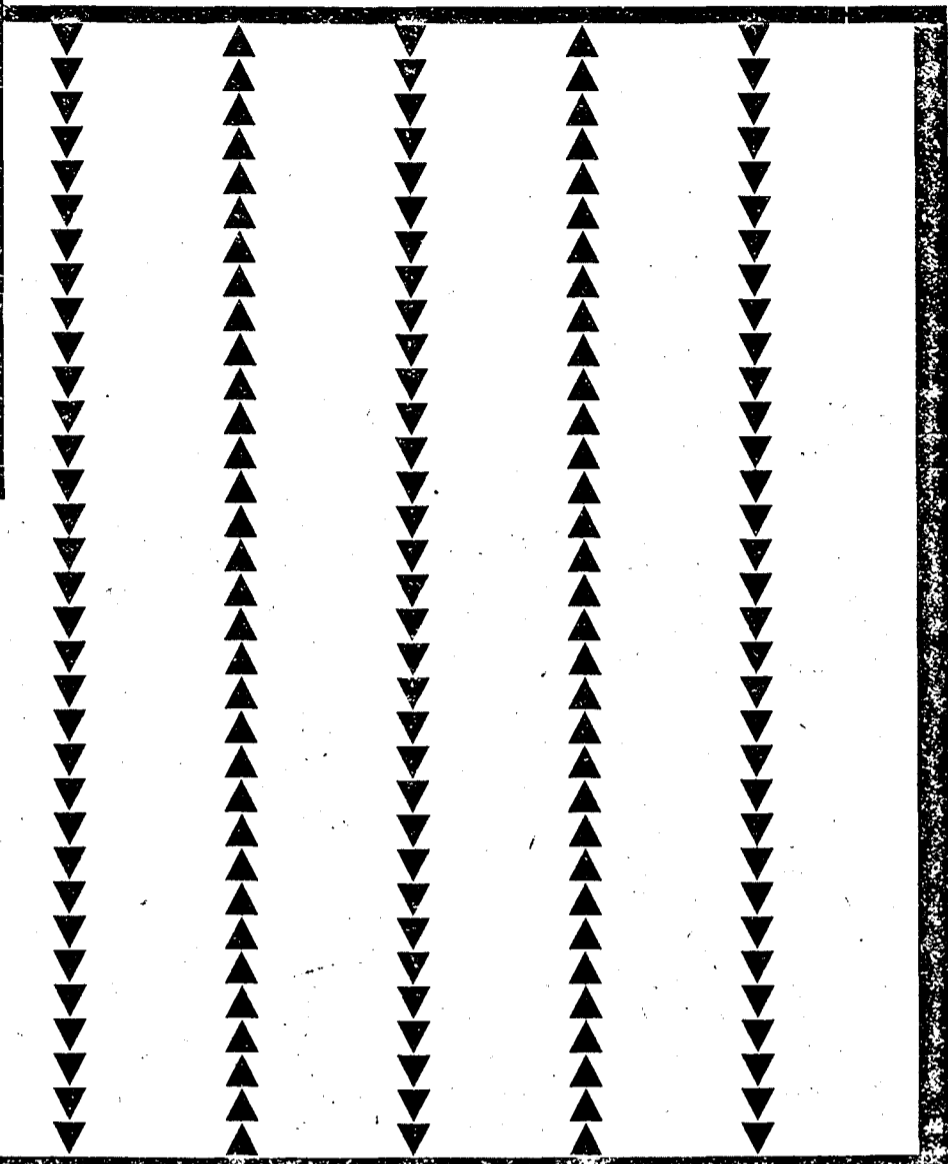
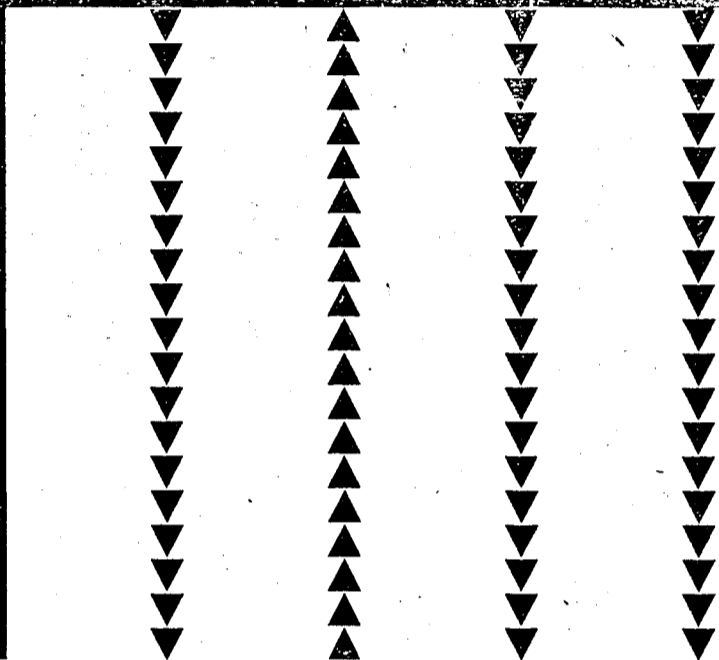
Paltoane-ragian lungi, pentru
dame cu guler de blană, acum
costă numai 19 florini, prețul de
odinioară a fost 35 florini.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

serviciul cultural al neamului, în poziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Anunță cu a-dânc respect o-noratului pu-blic românesc întrarea sa în activitate, în

stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ea toate produsele mele de Serail, constă, din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

Am onoare a atrage atențiunea prea stim. mei mușterii, precum și a Onor. public cumpărător, asupra Magazinului meu de:

H A I N E
G A T A

PENTRU

DOMNI și COPII

Unde să pot afla tot felul de haine gata și pardesiuri, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Cu deosebire atrag atențiunea stim. preoți-presbiteri, asupra magazinului meu bogat în assortimente de reverenzi, brâuri preotești și pantaloni. Asortiment mare în paltoane de iarnă, blăni pentru oraș și voiaj, paltoane de piele și haine pentru copii.

Cu deosebită stimă:

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, Palatul Teatrului (Szinhas épület) Telefon No. 534

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

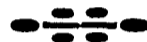

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

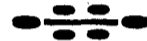

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

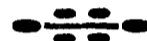
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abzicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

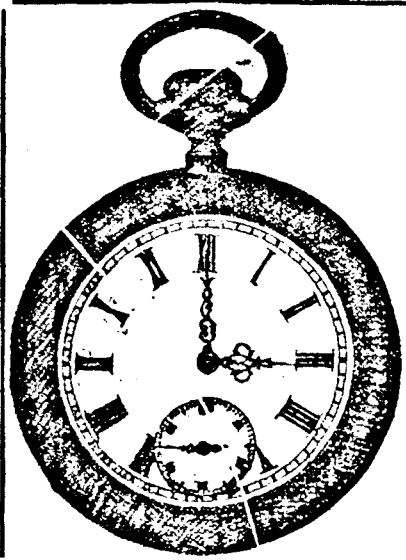
contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foc	119,830.992—
	{ viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în aceasta privință
 în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Noter, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU SĂRBĂTORILE DE CRĂCIUN
 ȘI ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
 CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ
 NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
 PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPARA PE LÂNGĂ
 PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
 DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
 DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
 ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE
 MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE TOAMNĂ ȘI DE IARNĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIȚA ON. PUBLIC ROMĂ-
 NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, FLANELE, ȘI
 PARCHETURI, ÎN MODELELE CELE MAI NOULI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂȚURI, ȘIFOANE, GARNITURI
 DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA.
 ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI**.

= 1911 =

S'a deschis expozițiunea pentru „Crăciunul românesc”
 dela bazarul-mare a lui

FISCHER SIMON

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 12.

ALEGERE URIAȘĂ.

ARANJAMENT LUXOS.

Jucării pentru copii!

Articoli de modă pentru domni!

Cadouri!

” ” ” ” dame!

Articole de lux și pielării!

Corfe și trăsuri pentru copii!

Cele mai moderate prețuri se pot vedea în galantare!